

Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1979

12 JULI 1979

WETSVOORSTEL

houdende invoering van de persoonlijke
onderneming met beperkte aansprakelijkheid

(Ingediend door de heren W. De Clercq, Gol c.s.)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, ingevoerd bij de wet van 9 juli 1935, wilde tegemoetkomen aan specifieke noden, inzake juridische vormgeving, van kleine en middelgrote ondernemingen. Het systeem van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen berustte inderdaad op de volgende twee beginselen: hoofdelijke en onbeperkte aansprakelijkheid van de vennoten die handel drijven onder een handelsnaam, en beperkte aansprakelijkheid van de aan derden juridisch onbekende vennoten. De personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid paarde de voordelen van de personenvennootschap aan die van de kapitaalvennootschap, daar de vennoten, met inachtneming van bepaalde voorwaarden, hun persoonlijke activiteit met derden konden voortzetten onder een handelsnaam en met beperking van hun verbintenissen tot hun inbreng.

Voor talrijke bedrijfsleiders blijkt deze vennootschapsvorm echter niet de aangewezen oplossing.

Het aantal vennoten, vereist voor de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, zoals voor elke burgerlijke of handelsvennootschap, wordt vaak bekomen met uitsluiting van elke « affectio societatis ». Talrijke P. V. B. A.'s zijn dan ook slechts dekmantels waarachter individuele ondernemingen schuilgaan. De enige actieve vennoot kan zeker bezielde zijn met het verlangen goederen aan vervolging door zijn persoonlijke schuldeisers te onttrekken of onrechtmatig van voordeliger fiscale maatregelen te genieten, maar het gebeurt vaak dat hij zich aan de formaliteiten voor de oprichting van een vennootschap onderwerpt om zijn persoonlijk vermogen te beschermen tegen een mogelijk faillissement, ook al floreert zijn handel.

Zijn risico blijft dan beperkt tot het verlies van de inbreng in de vennootschap. Deze praktijk houdt natuurlijk sommige gevaren in: misbruik van de rechtspersoon leidt

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1979

12 JUILLET 1979

PROPOSITION DE LOI

portant création de l'entreprise personnelle
à responsabilité limitée

(Déposée par MM. W. De Clercq, Gol et consorts)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La société de personnes à responsabilité limitée, instituée par la loi du 9 juillet 1935, s'est voulue une réponse aux besoins spécifiques d'encadrement juridique des petites et moyennes entreprises. Le système des lois coordonnées sur les sociétés commerciales reposait en effet sur les deux principes suivants: responsabilité solidaire et indéfinie des associés juridiquement inconnus des tiers. La S. P. R. L. a conjugué les avantages de la société de personnes et de la société de capitaux puisque, à condition d'observer certaines formalités, les associés pouvaient exercer leur activité personnelle en traitant avec les tiers, sous une raison sociale, avec une limitation de leurs engagements au montant de leur apport.

Il apparaît néanmoins que ce type de société ne constitue pas une solution idoine pour de nombreux chefs d'entreprise.

La pluralité d'associés que requiert la S. P. R. L., comme toute société civile ou commerciale, est très souvent obtenue à l'exclusion de toute « affectio societatis ». De nombreuses S. P. R. L. ne sont alors que des façades derrière lesquelles se dissimulent des entreprises individuelles. Le seul associé actif peut certes être animé par le désir frauduleux de soustraire des biens aux poursuites de ses créanciers personnels ou de profiter indûment de mesures fiscales plus avantageuses, mais il arrive fréquemment qu'il se soumette aux formalités de constitution d'une société pour protéger son patrimoine personnel contre l'éventualité d'une faillite quand bien même son activité commerciale serait prospère.

Son risque est alors limité à la perte des apports sociaux. Cette pratique comporte évidemment certains dangers: le concept d'abus de la personnalité morale conduit nos juri-

er onze rechtbanken toe het faillissement van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid uit te breiden tot dat van de werkelijke bedrijfsleider. Nu eens stelt de rechter het fictief karakter van de vennootschap vast, en dan omvat de boedel zonder onderscheid de goederen van de vennootschap en die van de bedrijfsleider. In het andere geval aanvaardt de rechtbank dat de vennootschap bestaat, maar acht zij deze enkel een dekmantel voor de activiteit van de leider van het bedrijf. Het faillissement van deze laatste zal dan gelijktijdig met dat van de vennootschap worden uitgesproken, met mogelijke vermenging van de boedels, als het in de praktijk onmogelijk blijkt beide vermogens uit elkaar te houden.

Deze toestand is ongezond.

Onderhavig voorstel wil aan de leiders van de kleine en middelgrote ondernemingen een passende rechtsvorm bieden, zodat zij de verantwoordelijkheid voor het beheer van hun onderneming op zich alléén kunnen nemen, zonder het risico te lopen dat het faillissement van de onderneming tot hun persoonlijke bezittingen wordt uitgebreid, zulks op voorwaarde dat zij de in de verschillende bepalingen omschreven formaliteiten en controles hebben nageleefd.

De individualisering van het gedeelte van het vermogen van een natuurlijke persoon, dat bestemd werd voor het handelsbedrijf of de nijverheid, wordt sinds geruime tijd door sommige van de meest vooraanstaande Belgische juristen verdedigd. Het beginsel werd met name bepleit door professor Philonenko, door Frederic Speth in zijn proefschrift in 1958 en door professor Jean Baugniet.

Volgens de tegenstanders van de invoering van een onderscheiden vermogen volgt de noodzakelijke eenheid van de vermogens uit twee regels waarop geen uitzondering mogelijk is: artikel 7 van de hypotheekwet bepaalt: « Ieder die persoonlijk verbonden is, is gehouden zijn verbintenissen na te komen, onder verband van al zijn goederen, hetzij roerende, hetzij onroerende, zo tegenwoordige als toekomstige », en artikel 8 van dezelfde wet voegt hieraan toe dat « de goederen van de schuldenaar strekken tot gemeenschappelijke waarborg voor zijn schuldeisers ». Het zou dus immoreel zijn te aanvaarden dat een persoon goederen kan behouden wanneer hij zijn algehele schuld niet heeft betaald.

Op deze zeer klassieke tegenwerping kan geantwoord worden dat hetzelfde bezwaar bestaat, wanneer men te maken heeft met een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid. In feite heeft het voor een derde weinig belang of hij met een vennootschap dan wel met een individu handelt; wat hem raakt is de waarde van het hem voorbehouden pand. Waarom dan beletten dat iemand, buiten dezelfde waarborgen als die van de vennootschappen, ook — wat nog beter is — een deel van zijn persoonlijk vermogen bestemt voor een onderneming en daarbij zijn verantwoordelijkheid beperkt, voor verbintenissen die hij namens deze onderneming kan aangaan?

De erkenning van een onderscheiden rechtsentiteit, de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid, dient ieders belang, van het ogenblik dat alle maatregelen nauwkeurig omschreven zijn — wat het voorstel beoogt — die, zowel de schuldeisers van de onderneming, als de persoonlijke schuldeisers van de eigenaar ervan, beschermen. Zij dient zeker het belang van de schuldeisers, aangezien de controle-, toezichts- en beroepsregeling, evenals het reëel bestaan van het bedrijfsvermogen, de juridische en financiële zekerheid verhogen; zij dient eveneens het belang van de eigenaar van de onderneming, daar hij niet langer zijn toevlucht moet nemen tot vennootschapsrechtelijke ficties met alle risico's vanden, om zich te verstouten een rendabele economische activiteit tot stand te brengen of te ontwikkelen; tenslotte is zij ook in het belang van het economisch leven in het algemeen, aangezien de voorgestelde rechtsfiguur privé-initiatieven zal bevorderen.

dictionen à étendre la faillite d'une S.P.R.L. au réel maître de l'affaire. Tantôt le juge constate le caractère fictif de la société qui ne constitue qu'une apparence sous laquelle agit le maître de l'affaire et la masse en faillite comprend indistinctement les biens de cette société et ceux de son maître; tantôt le juge admet l'existence de la société mais considère qu'elle n'est rien d'autre qu'un prête-nom entre les mains du maître de l'affaire. La faillite de ce dernier est alors prononcée en même temps que la faillite de la société avec éventuellement confusion des masses s'il y a impossibilité pratique de maintenir une distinction entre les deux patrimoines.

Cette situation est malsaine.

La présente proposition vise à offrir aux dirigeants de petites et moyennes entreprises un cadre juridique adéquat lorsqu'ils assument seuls la responsabilité de la gestion de leur entreprise sans encourir le risque de l'extension de la faillite de l'entreprise à leurs biens personnels s'ils se sont soumis aux formalités et aux contrôles précisés dans les différentes dispositions.

La personnalisation de la partie du patrimoine d'une personne physique affectée à l'exploitation d'un commerce ou d'une industrie est prônée depuis fort longtemps par des juristes parmi les plus éminents en Belgique. Le principe a été notamment défendu par le professeur Philonenko, par Frederic Speth dans sa thèse en 1958 et par le professeur Jean Baugniet.

Selon les adversaires de la constitution d'un patrimoine commercial distinct, la nécessaire unité du patrimoine est le corollaire de deux règles qui ne peuvent souffrir d'exception: l'article 7 de la loi hypothécaire aux termes duquel: « Quiconque est obligé personnellement est tenu de remplir ses engagements sur tous ses biens mobiliers ou immobiliers, présents et à venir » et l'article 8 de la même loi qui ajoute que les biens du débiteur constituent le gage commun de ses créanciers. Il serait, par conséquent, immoral d'accepter qu'une personne puisse conserver des biens alors qu'elle n'a pas acquitté l'intégralité de ses dettes.

A cette très classique objection, il peut être répondu que si immoralité il y a, elle serait tout aussi présente lorsque l'on a affaire à une société de personnes à responsabilité limitée. En réalité, peu importe à un tiers de traiter avec une société ou avec un individu, ce qui l'intéresse c'est la valeur du gage qui lui est réservé. Pourquoi empêcher qu'avec des garanties identiques aux garanties sociétaires — et même de meilleures — un individu destine une partie de son patrimoine personnel à l'exercice d'une entreprise en y limitant sa responsabilité pour les obligations qu'il pourrait contracter au nom de cette entreprise.

Dès lors, — et la proposition s'y emploie — que sont précisées toutes les mesures destinées à protéger tant les créanciers de l'entreprise que les créanciers personnels du propriétaire de celle-ci, la reconnaissance d'une entité juridique distincte, l'entreprise personnelle à responsabilité limitée, sert les intérêts de chacun. Des créanciers bien sûr puisque les mécanismes de contrôle, de surveillance et de recours, ainsi que la réalité de la consistance du patrimoine professionnel accroissent leur sécurité juridique et financière. Du propriétaire de l'entreprise qui n'est plus obligé de recourir aux fictions sociétaires avec les risques qui les accompagnent pour s'enhardir à mettre en place ou à développer une activité économique rentable. De la vie économique très généralement puisque le modèle juridique proposé favorisera les initiatives privées.

In talrijke landen zagen wetgever of rechtspraak in dat de sanctie waarbij een vennootschap van rechtswege wordt ontbonden, wanneer deze nog slechts aan één vennoot toebehoort, die alle maatschappelijke aandelen in handen heeft, economische onzin was. Onrechtstreeks wordt de wettelijkheid van een individuele onderneming met beperkte aansprakelijkheid niet betwist in Engeland of in de Verenigde Staten, waar de eenvoudigheid van de vennoten louter formeel is, en evenmin in Duitsland of in Nederland, waar elke regelmatig opgerichte vennootschap blijft voortbestaan, zelfs als alle aandelen in handen van één vennoot zijn.

Sommige landen, zoals Italië en België, kennen enkel ontbinding van de vennootschap met één enkel vennoot. De Commissie van de Europese Gemeenschappen heeft het onbeperkte behoud van dergelijke vennootschap niet willen opleggen, maar heeft aanbevolen de ontbinding ten minste uit te stellen om een vennootschap voldoende tijd te laten haar toestand te regulariseren (II^e richtlijn van 13 december 1976, art. 5). Dit is trouwens de toestand in Frankrijk, sinds de wet van 9 juli 1966. In diezelfde geest, om een voor ieder schadelijke bestraffing te vermijden, heeft de Commissie van de Europese Gemeenschappen aan de lidstaten gevraagd dat de ontbinding van de vennootschap slechts na de uitspraak van de rechtbank en zonder terugwerkende kracht zou ingaan. Deze maatregel wordt in België geconcretiseerd in artikel 13^{quater}, zoals het door de wet van 6 maart 1973 werd ingevoegd in onze gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen.

Men had, naar het voorbeeld van sommige voormelde wetgevingen, kunnen overwegen onze gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen slechts zeer lichtjes te wijzigen, ten einde het voortbestaan van de rechtspersoon mogelijk te maken, ook wanneer alle aandelen van het maatschappelijk kapitaal in handen van één enkel vennoot komen. Dergelijke formule had slechts één voordeel: dat van de eenvoud. Zij vertoonde overigens talrijke nadelen. De rechtszekerheid van de schuldeisers van de vennootschap werd dan ernstig bedreigd, aangezien de, zelfs symbolische, controle van de algemene vergadering van de vennoten werd opgeheven en tevens de jaarlijkse publiciteit over het economisch leven van de onderneming. Dergelijk voorstel zou ongetwijfeld, en terecht, beschouwd worden als een aansporing tot fraude.

Het nagestreefde doel is totaal verschillend en daarom hebben de auteurs van dit voorstel ook de mogelijkheid van directe oprichting van een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid uitgesloten en gekozen voor een indirecte oprichtingstechniek via omzetting van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Deze keuze komt tegemoet aan de zorg om aan de schuldeisers van de individuele vennootschap een grotere rechtszekerheid te verschaffen wat het bestaan betreft van het vereiste netto minimum actief, aangezien de vennootschap of de vennoten van de omgezette vennootschap persoonlijk aansprakelijk zijn, als mocht blijken dat het aangewezen minimumkapitaal onregelmatig samengesteld is.

Het voorstel maakt aldus, in een klimaat van vertrouwen, het institutionele voortbestaan van een persoonlijke onderneming mogelijk, die in stand kan worden gehouden na de dood van de eigenaar of afgestaan aan een andere natuurlijke persoon.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 bepaalt de methode om een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid op te richten. Het gaat om een niet rechtstreekse oprichting, aangezien

Dans de nombreux pays, le législateur ou la jurisprudence a été conscient du non-sens économique que constituait la sanction de dissolution de plein droit d'une société qui n'appartiendrait plus qu'à un seul associé par la réunion entre ses mains de toutes les parts sociales. C'est ainsi qu'indirectement la légalité d'une entreprise personnelle à responsabilité limitée n'est sujette à discussion ni en Angleterre ou aux Etats-Unis où l'existence de la pluralité d'associés est purement formelle, ni en Allemagne ou aux Pays-Bas où toute société régulièrement constituée continue à exister lorsque toutes les parts sociales sont aux mains d'un seul associé.

Certains pays, tels l'Italie et la Belgique, ne conçoivent que la dissolution de la société à associé unique. La Commission des Communautés européennes n'a pas voulu leur imposer le maintien indéfini d'une telle société mais a recommandé à tout le moins une dissolution différée dans le temps pour accorder à la société un délai suffisant pour régulariser sa situation (II^e Directive du 13 décembre 1976, art. 5). Telle est du reste la situation en France depuis la loi du 9 juillet 1966. C'est dans le même esprit, afin d'éviter une pénalisation préjudiciable pour tous que la Commission des Communautés européennes avait demandé aux Etats membres que la nullité de la société n'intervienne qu'après prononciation par les tribunaux et sans effet rétroactif. Cette mesure s'est concrétisée en Belgique dans l'article 13^{quater}, introduit dans nos lois coordonnées sur les sociétés commerciales par la loi du 6 mars 1973.

Il aurait pu être envisagé, à l'instar de certaines législations évoquées ci-dessus, de ne modifier que très partiellement nos lois coordonnées sur les sociétés commerciales afin d'admettre la continuation de l'être moral alors même que toutes les parts représentatives du capital social se trouveraient être réunies entre les mains d'un seul associé. Une telle formule n'avait qu'un seul avantage, celui de la simplicité. Elle présentait par ailleurs de nombreux inconvénients. La sécurité juridique des créanciers de la société était sérieusement compromise puisque le contrôle, même symbolique, de l'assemblée générale des associés était supprimé et avec lui la publicité annuelle de la marche de la vie économique de l'entreprise. La proposition eût été sans nul doute, et à juste titre, considérée comme une incitation à la fraude.

Tout autre est l'objectif poursuivi et c'est la raison pour laquelle les auteurs de la proposition ont également écarté la possibilité de la constitution directe d'une entreprise personnelle à responsabilité limitée en lui préférant une technique de constitution indirecte par la transformation d'une société de personnes à responsabilité limitée. Cette option répond au souci d'assurer aux créanciers de l'entreprise personnelle une sécurité plus grande quant à l'existence de l'actif net minimum exigé puisque le ou les associés de la société transformée seront personnellement tenus s'il advenait que le capital affecté minimum soit irrégulièrement constitué.

Elle permet ainsi que s'institutionnalise, dans un climat de confiance, la permanence d'une entreprise personnelle qui pourra se poursuivre après la mort de son propriétaire ou être cédée à une autre personne physique.

Commentaire des articles

L'article 1 détermine la méthode de constitution d'une entreprise personnelle à responsabilité limitée. Il s'agit d'une constitution indirecte puisque le propriétaire de l'entre-

de eigenaar van de onderneming vennoot geweest moet zijn in een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Wanneer alle aandelen van deze vennootschap in het bezit van deze vennoot zijn, wordt de omzetting van deze vennootschap in een persoonlijke onderneming volgens de voorgeschreven regels meteen mogelijk gemaakt. De naleving van deze regels stelt de « enige vennoot » dus in staat aan de sanctie te ontsnappen, die anders elk bijeenbrengen van de aandelen in handen van één persoon automatisch treft, te weten ontbinding van rechtswege van de vennootschap. Uit de inhoud van de verdere bepalingen blijkt dat niet vereist wordt dat de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid een bepaald aantal jaren bestaat, vooraleer zij in een persoonlijke onderneming omgezet kan worden. Het is dus volstrekt denkbaar dat een personenvennootschap slechts wordt opgericht met het oog op de onmiddellijke omzetting, zoals het ook denkbaar is dat deze omzetting slechts plaatsgrijpt wanneer, wegens economische, juridische, familiale of andere omstandigheden, blijkt dat de zeggenschap in de vennootschap nog slechts aan één van de vennoten toebehoort. De eis tot omzetting kan in de eerste onderstelling onverantwoord lijken. Hij is evenwel gewild om de schuldeisers van de onderneming de grootst mogelijke rechtszekerheid te bieden. De vennoot (vennoten) van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, die niet eigenaar wordt (worden) van de onderneming, blijft (blijven) persoonlijk aansprakelijk, als blijkt dat één van de strikte voorwaarden gesteld voor de regelmatigheid van de omzetting niet wordt vervuld (zie art. 8). En onder deze voorwaarden komt die voor met betrekking tot het kapitaal en het netto minimum actief, vereist voor de omzetting. Het is duidelijk dat de vervulling van deze voorwaarde beslissend is om derden alle vertrouwen in te boezemen over de gegoedheid van de onderneming. Vanaf het ogenblik dat de vroegere vennoot (vennoten) borg staat (staan) voor de vervulling van deze voorwaarde mag men verhopend dat hij (zij) over de effectieve naleving daarvan zal (zullen) waken. Daar overigens slechts natuurlijke personen vennoten van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid kunnen zijn, wordt het nieuw juridisch instrument, dat de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid vormt, eveneens voorbehouden aan natuurlijke personen. Het gaat om een scheiding van de vermogens, met het doel de problemen op te lossen van kleine en middelgrote ondernemingen voor wie de meervoudigheid van vennoten in de vennootschap geen gelukkige formule is.

Het tweede lid van artikel 1 geeft aan dat de omzetting van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid in een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid niets wijzigt aan de rechtspersoonlijkheid van de vennootschap; zo moet de individuele onderneming onder meer niet de instemming van de schuldeisers van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid verkrijgen, noch de overname van de bestaande schuldvoorwaarden aan de schuldenaars betekenen.

Artikel 2 breidt het voordeel van de nieuwe rechtsfiguur uit tot de burgerlijke vennootschappen die de vorm van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid hebben aangenomen. Sommige niet-commerciële activiteiten kunnen inderdaad voor deze nieuwe vorm belangstelling hebben.

Artikel 3 somt de voorwaarden op voor de omzetting van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid in een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid, naast die welke reeds in artikel 1 zijn bepaald, te weten de vereniging van alle maatschappelijke aandelen in handen van één enkele vennoot :

prise doit avoir été associé d'une société de personnes à responsabilité limitée. Lorsque toutes les parts sociales de cette société sont détenues par cet associé, la transformation de cette société en une entreprise personnelle est rendue possible selon les modalités prévues. Le respect de ces modalités permet donc à « l'associé unique » d'échapper à la sanction qui frappe automatiquement la réunion de toutes les parts sociales d'une société entre les mains d'une seule personne, c'est-à-dire la dissolution de plein droit de la société. Le contenu des dispositions suivantes permet de constater qu'il n'est pas requis que la société de personnes à responsabilité limitée ait une certaine durée d'existence avant de pouvoir être transformée en entreprise personnelle. Il est donc parfaitement concevable que la constitution d'une société de personnes à responsabilité limitée ne s'opère qu'en vue de son immédiate transformation, comme il est tout aussi concevable que cette transformation n'intervienne que lorsque, par suite de circonstances économiques, juridiques, familiales ou autres, il apparaît que la maîtrise des affaires de la société n'appartient plus qu'à un seul des associés. L'exigence d'une transformation peut sembler injustifiée dans la première de ces hypothèses. Elle est cependant voulue afin d'assurer aux créanciers de l'entreprise la plus grande sécurité juridique possible. Le ou les associé(s) de la société de personnes à responsabilité limitée qui ne deviennent pas le propriétaire de l'entreprise demeurent personnellement tenus s'il advient qu'une des strictes conditions prévues pour la régularité de la transformation ne se trouve pas remplie (voir l'art. 8). Or, parmi ces conditions figure celle relative au capital et à l'actif net minimum requis pour la transformation. Il est clair que la réalisation de cette condition est déterminante pour inspirer aux tiers toute confiance quant à la solvabilité de l'entreprise. Dès lors que le ou les anciens associés sont garants de la réalisation de cette condition, on peut espérer qu'ils veilleront à ce qu'elle soit effective. Par ailleurs, étant donné que les associés d'une société de personnes à responsabilité limitée ne peuvent être que des personnes physiques, le nouvel instrument juridique qu'est l'entreprise personnelle est également réservé aux seules personnes physiques. Il s'agit d'une séparation de patrimoines destinée à résoudre les problèmes des commerçants petits et moyens pour lesquels la pluralité d'associés d'une société ne constitue pas une formule adéquate.

L'alinéa 2 de l'article 1 indique que la transformation d'une société de personnes à responsabilité limitée en entreprise personnelle ne modifie pas la personnalité juridique de la société; ainsi, notamment, l'entreprise personnelle ne doit pas obtenir l'accord des créanciers de la société de personnes à responsabilité limitée ni ne doit signifier aux débiteurs de cette société la reprise par elle des créances existantes.

L'article 2 étend le bénéfice de la nouvelle institution juridique aux sociétés civiles qui ont emprunté la forme d'une société de personnes à responsabilité limitée. Certaines activités non commerciales peuvent en effet être intéressées par cette nouvelle institution.

L'article 3 énonce les conditions de la transformation d'une société de personnes à responsabilité limitée en une entreprise personnelle, en dehors de celle stipulée en l'article 1, à savoir la réunion de toutes les parts sociales entre les mains d'un seul des associés :

1. Het volledig volgestort kapitaal mag geen inbreng van nijverheid omvatten. Zulke inbrengen kunnen inderdaad niet volgestort worden daar zij noodzakelijkerwijze bestaan uit opeenvolgende prestaties en kunnen trouwens niet het voorwerp zijn van een bedwongen tegeldemaking ten voordele van de schuldeisers. Deze twee argumenten pleiten voldoende voor de uitsluiting van inbrengen van nijverheid uit de kapitaalvorming.

2. Het maatschappelijk kapitaal van de om te zetten vennootschap moet, evenals het netto-actief ervan, ten minste één miljoen frank bedragen. Deze dubbele voorwaarde, waarvan de naleving in het verslag van de commissaris-revisor wordt vastgesteld, sluit elke in staat van faillissement verkerende handelsactiviteit uit van het voordeel van de nieuwe instelling. De omzetting van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid met een groot passief is theoretisch zeker denkbaar, maar het zal hier dan ook om een vennootschap met een aanzienlijk kapitaal gaan, aangezien het netto-actief steeds minimum één miljoen frank moet bedragen.

3. De om te zetten vennootschap moet geopteerd hebben voor de onderwerping van de winsten aan de personenbelasting. Het belastingstelsel van de persoonlijke onderneming zal dat van de natuurlijke personen zijn. De scheiding van de vermogens kan immers als een economische aanmoediging opgevat worden, maar mag tot geen belastingontduiking leiden. Dit vereiste komt voor in artikel 45 van het voorstel, daar er bepaald wordt dat de keuze van de personenvennootschap voor de personenbelasting behouden blijft voor de ganse duur van de individuele onderneming. Op deze wijze kan men ervan verzekerd zijn dat de te verrichten omzettingen niet door fiscale overwegingen ingegeven zijn.

4. Een natuurlijke persoon kan slechts eigenaar zijn van één persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid. Deze bepaling heeft tot doel de versplintering van het vermogen van een natuurlijke persoon te vermijden, wat zou kunnen leiden tot verwarring en bijgevolg tot rechtsonzekerheid.

Artikel 4 handelt over de officiële naam van de persoonlijke onderneming. Elke derde dient te worden ingelicht over de juridische situatie van de eigenaar van een onderneming. Hij kan aldus de goedgeheid van de onderneming nagaan, aangezien deze het voorwerp uitmaakt van een in het voorstel geregelde publiciteit en controle.

Artikel 5 geeft de formaliteiten aan, nodig voor de omzetting van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid in een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid. De authentieke omzettingsakte zal immers bijzonder volledig moeten zijn, daar er, bij ontstentenis van vennoten, geen vennootschapsstatuten meer zijn. Deze akte zal onder meer nauwkeurig het doel van de onderneming moeten omschrijven. Dit is essentieel om de bescherming der schuldeisers te waarborgen, daar de draagwijdte van elke rechtshandeling van de eigenaar bepaalt of een schuldeiser een persoonlijk schuldeiser of een schuldeiser van de onderneming is, en bijgevolg de goederen waarop deze zich kan verhalen.

Artikel 6 bepaalt de publiciteitsmodaliteiten voor de authentieke akte, evenals voor het verslag van de commissaris-revisor: neerlegging van beide ter griffie van de rechtbank van koophandel, publikatie « in extenso » van de authentieke akte in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad*. De publikatie bij uittreksel kan de volmaakte zekerheid van derden schaden en is dus niet wenselijk.

1. Le capital entièrement libéré de la société ne doit pas comprendre d'apports en industrie. Ces apports ne peuvent en effet être libérés puisqu'ils font nécessairement l'objet de prestations successives et, par ailleurs, ils ne consistent pas en biens susceptibles de faire l'objet d'une réalisation forcée au profit des créanciers. Ces deux arguments militent à suffisance pour exclure les apports en industrie de la formation du capital.

2. Le capital de la société à transformer doit être au moins d'un million, de même que l'actif social net. Cette double condition, dont la réalisation est constatée dans le rapport d'un commissaire-réviseur, exclut du bénéfice de la nouvelle institution les activités commerciales défaillantes. Il est certes théoriquement possible d'imaginer la transformation d'une société de personnes à responsabilité limitée dont le passif est d'importance mais il s'agirait alors d'une société dont le capital serait lui aussi d'importance puisque l'actif net de la société devra être toujours d'un million de francs au minimum.

3. La société à transformer doit avoir opté pour l'assujettissement de ses bénéfices à l'impôt des personnes physiques. Le régime fiscal de l'entreprise personnelle sera en effet celui des personnes physiques. La séparation des patrimoines se conçoit en effet comme un incitant économique mais non point comme une échappatoire fiscale. Cette exigence figure dans l'article 45 de la proposition puisqu'il est précisé que l'option de la société de personnes à responsabilité limitée pour l'impôt des personnes physiques se maintient tout au long de l'existence de l'entreprise personnelle. De cette manière, l'on est assuré que les mutations qui interviendront ne seront pas dictées par des considérations fiscales.

4. Une personne physique ne peut être propriétaire que d'une seule entreprise à responsabilité limitée. Cette stipulation a pour objectif d'éviter un morcellement du patrimoine d'une personne physique qui pourrait être générateur de confusions et, partant, d'insécurité juridique.

L'article 4 concerne la qualification officielle de l'entreprise personnelle. Tout tiers doit être averti de la situation juridique du propriétaire d'une entreprise. Il aura dès lors la possibilité de vérifier la solvabilité de l'entreprise puisqu'elle fait l'objet d'une publicité et d'un contrôle organisés par la proposition.

L'article 5 énonce les formalités requises pour la transformation d'une société de personnes à responsabilité limitée en une entreprise personnelle à responsabilité limitée. L'acte authentique de transformation devra en effet être particulièrement complet puisqu'il n'y aura plus de statuts sociétaires à défaut d'associés. Cet acte devra notamment décrire avec précision l'objet de l'entreprise. Ceci est essentiel pour assurer la protection des créanciers puisque la portée de tout acte juridique du propriétaire déterminera la qualité du créancier (créancier personnel du propriétaire ou créancier de l'entreprise) et, par conséquent, les biens dont il pourra poursuivre la réalisation.

L'article 6 détermine les modalités de publicité de l'acte authentique ainsi que du rapport du commissaire-réviseur: dépôt au greffe du tribunal de commerce de l'un et de l'autre, publication « in extenso » de l'acte authentique aux annexes du *Moniteur belge*. La publication par extrait pourrait nuire à la parfaite sécurité des tiers, elle n'est donc pas souhaitable.

Artikel 7 vergt geen toelichting. De voornaamste vermeldingen van artikel 10 der gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen worden inderdaad overgenomen en aan de persoonlijke onderneming aangepast.

Artikel 8 geeft goed de algemene opvatting aan waarop het voorstel stoelt. Het gaat om de uitschakeling van fictieve personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, waarvan de vermenigvuldiging juist wijst op het onmisbaar karakter van de institutionalisering van de gescheiden vermogens. Deze fictieve vennootschappen zullen dus voor omzetting in een persoonlijke onderneming kunnen kiezen als zij zich schikken naar de voorschriften van het voorstel. Elke personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid waarvan de aandelen bijeenkomen in handen van één vennoot en die nalaat zich om te zetten, of die de omzettingsvoorwaarden niet naleeft, wordt van rechtswege ontbonden en vereffend. Elk nadeel dat uit deze ontbinding voortvloeit, geeft aanleiding tot vergoeding waartoe de vennoten persoonlijk, hoofdelijk en ondeelbaar gehouden zijn. Deze sanctie kan bijzonder streng lijken, maar zij beoogt elk behoud van onregelmatige personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid of elke omzetting in persoonlijke onderneming, met miskennis van de belangen van derden, tegen te gaan.

Artikel 9 bepaalt dat de eigenaar van de onderneming het enig orgaan is en sluit aldus elke opdracht van bevoegdheid uit die schadelijk kan zijn voor de doorzichtigheid van de activiteiten der onderneming.

Artikel 10 houdt een verbodsbepaling in die reeds voorkomt in de bepalingen van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen inzake de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid: de uitgifte van obligaties is voorbehouden aan de kapitaalvennootschappen alleen.

Artikel 11 stemt overeen met artikel 138 van dezelfde gecoördineerde wetten en komt tegemoet aan dezelfde bezorgdheid als deze bepaling, namelijk derden in te lichten over het rechtskarakter van hun mede-contractanten en hun een minimum aantal aanwijzingen te verschaffen om hen in staat te stellen zich nauwkeuriger in te lichten, als zij zulks wensen.

Er wordt trouwens bepaald dat, als de documenten van de onderneming het beschikbaar gestelde kapitaal vermelden, zij ook gewag moeten maken van het netto-actief, ingeschreven in de laatste balans. De enkele vermelding van het kapitaal, zonder vermelding van het netto-actief zou immers derden kunnen misleiden, zelfs bedriegen, als de toestand van de onderneming financieel ongezond is.

Artikel 12 betreft het meer specifieke geval van de overeenkomsten van de onderneming met een derde. Het instrument moet natuurlijk met de voorschriften van artikel 11 stroken, maar bovendien uitdrukkelijk de hoedanigheid van de eigenaar, als orgaan van de onderneming, vermelden. Zo is geen twijfel mogelijk over de rechtspersoon die zich verbindt. De straf in geval van weglating van de vereiste vermelding, zal de eigenaars tot naleving van deze formaliteit aanzetten. Tegenover de mede-contractant zijn onderneming en eigenaar hoofdelijk verbonden, zodat het voordeel van de scheiding van de vermogens verdwijnt voor de uitvoering van de overeenkomst.

Artikel 13 past in de logica van het voorgestelde stelsel: als een tussen de onderneming en een derde gesloten overeenkomst het doel van de onderneming te buiten gaat, kan de scheiding van de vermogens niet meer door de eigenaar

L'article 7 n'appelle guère de commentaires. Les principales indications de l'article 10 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales sont en effet reprises et adaptées aux entreprises personnelles.

L'article 8 est significatif de toute la philosophie de la proposition. Il s'agit d'éliminer les sociétés de personnes à responsabilité limitée fictives dont la prolifération révèle le caractère indispensable de l'institutionnalisation de patrimoines séparés. Ces sociétés fictives pourront donc opter pour la transformation. Toute société de personnes à responsabilité limitée dont les actions sont réunies entre les mains d'un associé et qui, soit omettrait de se transformer, soit ne respecterait pas les conditions de la transformation, est dissoute de plein droit et entre en liquidation. Tout préjudice résultant de cette dissolution fera l'objet d'une réparation à laquelle seront tenus personnellement, solidairement et indivisiblement les associés de la société. Cette sanction peut certes paraître singulièrement sévère mais elle vise à décourager tout maintien de sociétés de personnes à responsabilité limitée irrégulière ou toute transformation en entreprise personnelle opérée au mépris des intérêts des tiers.

L'article 9 prévoit que le propriétaire de l'entreprise en est le seul organe et exclut de cette manière toute délégation de pouvoirs qui pourrait être nuisible à la transparence des activités de l'entreprise.

L'article 10 énonce une interdiction qui figure déjà dans les dispositions des lois coordonnées sur les sociétés commerciales relatives aux sociétés de personnes à responsabilité limitée: l'émission d'obligations est réservée aux seules sociétés de capitaux.

L'article 11 correspond à l'article 138 des mêmes lois coordonnées et répond ainsi au même souci que cette disposition, celui d'informer les tiers sur la nature juridique de leur cocontractant et de leur fournir un minimum d'indications qui permettront à ces tiers de recueillir, s'ils le veulent, de plus amples renseignements.

Il est par ailleurs prévu que si les documents de l'entreprise mentionnent le montant du capital affecté, qu'ils devront également faire état de l'actif net inscrit dans le dernier bilan. La seule mention du capital, sans indication de l'actif net serait en effet susceptible d'induire les tiers en erreur, voire de les abuser, si la situation de l'entreprise est financièrement malsaine.

L'article 12 vise le cas plus spécifique des contrats passés entre l'entreprise et un tiers. L'instrumentum devra bien entendu respecter les prescriptions de l'article 11. Mais, en outre, la qualité d'organe de l'entreprise du propriétaire devra être expressément mentionnée. Il n'y aura ainsi aucune possibilité de doute quant à la personnalité juridique qui s'engage. La sanction prévue en cas d'omission de la mention requise incitera les propriétaires au respect de cette formalité. Vis-à-vis du cocontractant, l'entreprise et le propriétaire seront solidairement tenus de sorte que disparaîtra pour l'exécution de la convention le bénéfice de la séparation des patrimoines.

L'article 13 s'inscrit dans la logique du système proposé: si une convention intervenue entre l'entreprise et un tiers dépasse l'objet de l'entreprise, la séparation des patrimoines ne peut plus être invoquée par le propriétaire de l'entre-

van de onderneming worden ingeroepen bij de invordering van de schulden aan de overeenkomst verbonden, daar het particulier en het beroepsvermogen beide hoofdelijk verbonden zijn.

Artikel 14 geeft een algemene regel aan voor de bescherming van de schuldeisers van de ondernemingen tegen elke bedrieglijke handeling die door de eigenaar, in zijn hoedanigheid van orgaan, werd verricht ten nadele van hun rechten. Het gaat hier om de invoering van de Pauliaanse vordering ten voordele van de schuldeisers van de onderneming. Al is het bijvoorbeeld de eigenaar, in zijn hoedanigheid van orgaan, niet verboden een overeenkomst aan te gaan met de eigenaar, als titularis van een privévermogen, dan toch kan deze overeenkomst niet tegenstelbaar verklaard worden aan een schuldeiser die aantoonde dat zijn belangen door het sluiten van die overeenkomst worden geschaad. Elke benadeling, voortvloeiend uit de bedrieglijke handeling, zal trouwens leiden tot hoofdelijke aansprakelijkheid van eigenaar én onderneming.

Te noteren valt dat de persoonlijke schuldeisers van de eigenaars niet minder beschermd worden, daar deze de bedrieglijke handeling van hun schuldenaar op grond van het gemeen recht kunnen aanvallen. En als deze handeling betrekking heeft op een overeenkomst tussen de eigenaar, titularis van een privévermogen, en de eigenaar, orgaan van de onderneming, moet de medeplichtigheid van deze laatste niet eens aangetoond worden. Hieruit volgt een aansprakelijkheid « in solidum » van eigenaar en onderneming.

De doelstelling van artikel 14 bestaat er in feite in de zekerheid van de schuldeisers van de onderneming enigszins te versterken, aangezien de hoofdelijke aansprakelijkheid van eigenaar en onderneming kan voortvloeien uit een bedrieglijke transactie tussen de eigenaar-orgaan en een derde. Als de medeplichtigheid van deze laatste aangetoond wordt, zal de benadeelde schuldeiser vanzelfsprekend tegen hem een vordering kunnen instellen.

Artikel 15 voorziet in een bijzonder controle op de verichtingen van de onderneming door de zorgen van een commissaris, vrij gekozen door de eigenaar op lijsten aangelegd door de voorzitters van elke rechtbank van koophandel. Deze erkende commissarissen moeten een beroepskwalificatie hebben en kunnen aanspraak maken op een minimumwedde, volgens schaal, als bepaald bij koninklijk besluit na raadpleging van de Hoge Raad voor de Middenstand.

Artikel 16 laat de eigenaar van de onderneming een redelijke termijn — tien dagen —, om zijn commissaris te kiezen. Deze termijn begint te lopen de dag van de neerlegging ter griffie van de authentieke omzettingssakte en van het verslag van de revisor. Om te vermijden dat de onderneming zich zonder controle verbindt, verbinden alle handelingen ook de eigenaar zelf, wanneer hij nalaat de commissaris binnen de gestelde termijn aan te wijzen. Deze burgerlijke sanctie loopt tot deze aanwijzing.

Artikel 17 handelt over de duur van het mandaat van de commissaris, over de mogelijkheid tot hernieuwing en over de verschillende manieren waarop aan de functie een einde komt. Het staat aan de eigenaar erover te waken dat de commissaris, wiens mandaat ten einde loopt of die het onmogelijk kan uitoefenen, vervangen wordt. Nalatigheid bij de eigenaar wordt bestraft in de laatste twee leden van de bepaling, die voorzien in de hoofdelijke verbondenheid van de eigenaar en zijn bedrijf onder voorwaarden die overeenkomen met die welke worden bepaald in artikel 16. Het spreekt vanzelf dat de hernieuwingsprocedure dezelfde is als de aanduidingsprocedure.

prise lors du recouvrement des créances de cette convention, les deux patrimoines privé et professionnel étant solidairement tenus.

L'article 14 énonce une règle générale destinée à protéger les créanciers de l'entreprise contre tous actes frauduleux qui pourraient être accomplis par le propriétaire en sa qualité d'organe, en fraude de leurs droits. Il s'agit de consacrer la possibilité d'une action paulienne pour les créanciers de l'entreprise. Ainsi, par exemple, s'il n'est pas interdit au propriétaire en sa qualité d'organe de passer une convention avec le propriétaire en sa qualité de titulaire de son patrimoine privé, ladite convention pourra être déclarée inopposable à un créancier qui démontre qu'il est par le fait de cette convention, porté atteinte à ses intérêts. Tous préjudices résultant de l'accomplissement de l'acte frauduleux engageront par ailleurs la responsabilité solidaire du propriétaire et de l'entreprise.

Il est à noter que les créanciers personnels du propriétaire ne jouiront pas d'une moindre protection puisqu'il leur est loisible d'attaquer un acte frauduleux de leur débiteur sur la base du droit commun. Et si cet acte constitue une convention intervenue entre le propriétaire titulaire d'un patrimoine privé et le propriétaire organe de l'entreprise, la tierce complicité de cette dernière ne sera pas à démontrer. Il s'ensuivra une responsabilité « in solidum » du propriétaire et de son entreprise.

La philosophie de l'article 14 consiste en fait à renforcer quelque peu la sécurité des créanciers de l'entreprise puisque la responsabilité solidaire du propriétaire et de son entreprise pourra être engagée ensuite de l'accomplissement d'un acte frauduleux entre le propriétaire-organe et un tiers. Si la complicité de ce dernier est démontrée, le créancier lésé bénéficiera bien entendu d'une action contre lui.

L'article 15 prévoit un système particulier de contrôle des opérations de l'entreprise par les soins d'un commissaire, librement choisi par le propriétaire de l'entreprise parmi ceux figurant sur des listes établies par les présidents de chaque tribunal de commerce. Ces commissaires agréés doivent avoir des qualifications professionnelles et peuvent revendiquer un traitement barémisé minimum, qui seront déterminés par arrêté royal après consultation du Conseil supérieur des Classes moyennes.

L'article 16 impose au propriétaire de l'entreprise un délai raisonnable — dix jours — pour procéder au choix de son commissaire. Ce délai prend cours le jour du dépôt au greffe de l'acte authentique de transformation et du rapport du réviseur. Afin d'éviter que l'entreprise ne s'engage sans contrôle, tous ces actes engageront également son propriétaire s'il a négligé de désigner le commissaire de l'entreprise dans le délai imparti. Cette sanction civile perdure jusqu'à ladite désignation.

L'article 17 traite de la durée du mandat du commissaire, de sa possibilité de renouvellement et des diverses causes de cessation de fonctions. Il appartiendra au propriétaire de veiller à remplacer le commissaire dont le mandat a pris fin ou qui se trouve dans l'incapacité de le remplir. L'absence de diligence du propriétaire est sanctionnée par les deux derniers alinéas de la disposition qui prévoient l'engagement solidaire du propriétaire et de son entreprise dans des conditions analogues à celles de l'article 16. Il va de soi que la procédure de renouvellement est identique à la procédure de désignation.

Artikel 18 bepaalt een aantal elementaire deontologische regelen, bestemd om de volledige objectiviteit van de commissaris te waarborgen, te weten het verbod andere functies uit te oefenen in een onderneming die hij controleert of minder dan drie jaar na het einde van zijn mandaat gecontroleerd heeft en het verbod een onderneming te controleren waarvan de eigenaar een naaste verwant is of waarin hij minder dan drie jaar vóór zijn aanwijzing een functie heeft uitgeoefend.

Artikel 19 neemt de bewoordingen over van artikel 65 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, dat de bevoegdheden vastlegt van de commissaris in de naamloze vennootschappen, en waarnaar artikel 134, tweede lid, van dezelfde wetten, met betrekking tot de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid verwijst. De rol van de commissaris is dus niet ruimer en evenmin beperkter dan die van de commissarissen van vennootschappen.

Artikel 20 bepaalt de jaarlijkse verplichtingen van de eigenaar (inventaris en jaarrekeningen) en verwijst naar de bepalingen van de wet van 17 juli 1975 betreffende de boekhouding en de jaarrekeningen van de ondernemingen.

De individuele onderneming met beperkte aansprakelijkheid is onderworpen aan de bepalingen van deze wet, op dezelfde wijze als natuurlijke personen en handelsvennootschappen; als het omzetcijfer dus lager ligt dan het bij koninklijk besluit bepaalde minimum, is zij slechts gehouden tot de vereenvoudigde boekhouding, overeenkomstig artikel 5 van deze wet.

Artikel 21 legt aan de individuele onderneming de verplichting op een reserve aan te leggen, volgens dezelfde regelen als die welke gelden voor de naamloze vennootschap en de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid (art. 77 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen).

Artikel 22 omschrijft de jaarlijkse taak van de ondernemingscommissaris, d.w.z. het opstellen van een verslag, nadat de eigenaar hem de inventaris en de jaarrekeningen ter hand heeft gesteld. Dit verslag moet nauwkeurig zijn en in het bijzonder een aantal, in de bepaling opgesomde, elementen aangeven. Dit is zeer belangrijk, aangezien de inhoud van dit verslag bepalend zal zijn voor het vertrouwen van derden in de soliditeit van de onderneming.

Artikel 23 handelt over de neerlegging en de publikatie van de jaarrekeningen van de onderneming en van het verslag van de commissaris. Deze formaliteiten dienen te worden vervuld in de eerste drie maanden van elk kalenderjaar. Het kalenderjaar zal noodzakelijkerwijze samenvallen met het boekjaar aangezien de onderneming onderworpen is aan het stelsel van de personenbelasting.

Het behoort aan de Koning nader te bepalen welke bescheiden aan de Nationale Bank overgezonden moeten worden in het kader van de organisatie van de verspreiding der jaarrekeningen, ingesteld bij de wet van 28 maart 1978.

Artikel 24 betreft de gezamenlijke wijzigingen die kunnen optreden in de loop van het bestaan van een onderneming : wijzigingen van de naam, van het kapitaal, van de zetel of van het doel.

Van elke beslissing moet door een notaris een akte worden verleden, daar het gaat om wijzigingen van de vermeldingen die voorkomen in de authentieke omzettingsakte. Met uitzondering van de beslissing tot kapitaalvermindering, die aan zeer bijzondere regelen is onderworpen en waarvan de publikatie « in extenso » onmisbaar is, wordt de authentieke akte bij uittreksel gepubliceerd in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad*.

L'article 18 détermine un certain nombre d'élémentaires règles déontologiques destinées à assurer toute objectivité au contrôle du commissaire, à savoir l'interdiction d'exercer d'autres fonctions dans l'entreprise qu'il contrôle ou qu'il a contrôlée moins de trois ans après la fin de son mandat, l'interdiction de contrôler une entreprise dont le propriétaire est un proche parent ou dans laquelle il a exercé des fonctions moins de trois ans avant sa désignation.

L'article 19 reprend les termes de l'article 65 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales qui fixe les pouvoirs des commissaires dans les sociétés anonymes et auquel renvoie l'article 134, alinéa 2, des mêmes lois relatif aux sociétés de personnes à responsabilité limitée. Le rôle du commissaire n'est ainsi ni plus étendu, ni plus restreint que celui des commissaires de sociétés.

L'article 20 précise les obligations annuelles du propriétaire (inventaire et comptes annuels) et renvoie aux dispositions de la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises.

L'entreprise personnelle à responsabilité limitée est soumise aux dispositions de cette loi de la même manière que les personnes physiques et les sociétés commerciales de telle sorte que si son chiffre d'affaires est inférieur au minimum prévu par arrêté royal, elle n'est tenue qu'à une comptabilité simplifiée en application de l'article 5 de cette loi.

L'article 21 rend obligatoire dans l'entreprise personnelle la création d'une réserve selon des indications identiques à celles qui se rapportent aux sociétés anonymes et aux sociétés de personnes à responsabilité limitée (art. 77 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales).

L'article 22 décrit la tâche annuelle du commissaire de l'entreprise, c'est-à-dire, l'établissement d'un rapport après remise par le propriétaire de l'inventaire et des comptes annuels. Ce rapport doit être précis et doit indiquer spécialement une série d'éléments énumérés dans la disposition. Ceci se comprend parfaitement puisque la consistance de ce rapport déterminera la confiance des tiers en la solidité de l'entreprise.

L'article 23 indique les formalités de dépôt et de publicité des comptes annuels de l'entreprise et du rapport du commissaire. Ces formalités devront être accomplies dans les trois premiers mois de chaque année civile. L'année civile coïncidera nécessairement avec l'année comptable puisque l'entreprise est soumise au régime d'imposition des personnes physiques.

Il appartient au Roi de préciser quels sont les documents qui devront être transmis à la Banque nationale dans le cadre de l'organisation de la diffusion des comptes annuels prévue par la loi du 28 mars 1978.

L'article 24 est relatif à l'ensemble des modifications qui peuvent survenir au cours de l'existence d'une entreprise : modification de la dénomination, du capital, du siège ou de l'objet.

Toute décision doit être actée par un notaire puisqu'il s'agit de modifications aux mentions figurant dans l'acte authentique de transformation. Exception faite pour la décision de réduction de capital soumise à des règles toutes particulières et dont la publication in extenso est indispensable, l'acte authentique est publié par extrait aux annexes du *Moniteur belge*.

De tegenstelbaarheid aan derden van elke wijziging van het doel gaat overigens slechts twee maanden na de publicatie in. Men dient inderdaad te vermijden dat de eigenaar door een wijziging van het doel, er in slaagt de bepalingen van artikel 13 uit te hollen door het werkterrein van de onderneming te verruimen of onduidelijk te maken. Derden beschikken dus over zestig dagen om verduidelijkingen te bekomen over de nieuwe doelstellingen van de onderneming. Deze verduidelijkingen worden vastgelegd in een beschikking van de voorzitter van de rechtbank van koophandel die in extenso neergelegd en gepubliceerd wordt.

Artikel 25 handelt over de verhoging van het aangewende kapitaal en over de noodzaak op een commissaris-revisor beroep te doen voor de beschrijving en de schatting van de inbrengen in natura.

Artikel 26 somt de voorwaarden en modaliteiten op die nageleefd moeten worden bij kapitaalvermindering. Een kapitaalvermindering mag niet tot gevolg hebben dat het kapitaal daalt onder één miljoen frank, zijnde het minimumkapitaal voor de omzetting van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid in een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid. De bescherming van de schuldeisers wordt gewaarborgd door het eisen van een specifiek en gunstig verslag van de commissaris van de onderneming. Daar het kan gebeuren dat de commissaris, om welke reden ook, de kapitaalvermindering onverantwoord en ongunstig acht, kan de eigenaar in beroep gaan bij de voorzitter van de rechtbank van koophandel, recht sprekend in kortgeding, wiens beschikking waarbij de vermindering wordt toegestaan, het ongunstig verslag van de commissaris vervangt.

Kapitaalvermindering kan ook voorkomen buiten de onderstelling dat verliezen aangezuiverd moeten worden, want de eigenaar kan bijvoorbeeld wensen een deel van het ondernemingskapitaal in zijn privévermogen op te nemen, wanneer hij het eerste te omvangrijk acht voor de ontwikkeling van de ondernemingsactiviteit. Het past bijgevolg de rechten van de schuldeisers, die over een niet dadelijk eisbare schuldvordeing beschikken, te vrijwaren. Uitgaande van de bepalingen van de tweede richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen (77/91), maakt artikel 26 het deze schuldeisers mogelijk van de voorzitter van de rechtbank van koophandel in kortgeding een zekerheid voor hun schuldvordeing te bekomen. Het staat dus niet aan de schuldeisers zich te verzetten tegen een door de commissaris of de voorzitter van de rechtbank van koophandel gunstig beoordeelde kapitaalvermindering, maar het staat hen vrij hun voorzorgen te nemen door zich een zekerheid te verschaffen tegen eventuele schadelijke gevolgen van de kapitaalvermindering.

Artikel 27 is gewijd aan het voortbestaan van de persoonlijke onderneming en bepaalt volgens welke modaliteiten zij onder levenden aan een natuurlijke persoon overgedragen kan worden. Gelet op het belang van deze overdrachtsakte voor de schuldeisers, aangezien de persoon van de eigenaar een essentieel element van het vertrouwen vormt, wordt de authentieke akte van overdracht, evenals het verslag van de deskundige, na de neerlegging in extenso gepubliceerd. Om voor derden schadelijke afstand van wankelbare individuele ondernemingen te voorkomen wordt tenslotte bepaald dat de eigenaar die overdraagt, met de afgestane onderneming hoofdelijk aansprakelijk blijft voor alle schulden, daterend van vóór de tegenstelbaarheid aan derden, bij overdracht van een onderneming met een kapitaal van minder dan 1 000 000 F.

Artikel 28 heeft betrekking op twee omstandigheden die tot een beschikking tot ontbinding in kortgeding moeten

Par ailleurs, l'opposabilité aux tiers de toute modification de l'objet est différée de deux mois à partir de la publication. Il faut en effet éviter que, par le biais d'une modification de l'objet, le propriétaire parvienne à vider de tout sens la stipulation de l'article 13 en élargissant ou en obscurcissant le champ d'activité de l'entreprise. Les tiers disposent donc de soixante jours pour obtenir des précisions quant au nouvel objet de l'entreprise. Ces précisions seront contresignées dans une ordonnance du président du tribunal de commerce qui sera déposée et publiée in extenso.

L'article 25 traite de l'augmentation du capital affecté et de la nécessité de faire appel à un commissaire-réviseur pour la description et l'évaluation des apports en nature.

L'article 26 énonce les conditions et les modalités qui doivent être respectées en cas de réduction de capital. Une réduction de capital ne peut avoir pour effet de le rendre inférieur à 1 million de francs, montant minimum de capital requis pour la transformation d'une société de personnes à responsabilité limitée en entreprise personnelle à responsabilité limitée. La protection des créanciers est assurée par l'exigence d'un rapport spécifique et favorable du commissaire de l'entreprise. Comme il pourrait advenir que, pour un quelconque motif, le commissaire envisage défavorablement et de façon injustifiée la proposition de réduction de capital, le propriétaire a la possibilité d'exercer un recours devant le président du tribunal de commerce, statuant en référé, dont l'ordonnance autorisant la réduction se substituera au rapport défavorable du commissaire.

La réduction de capital peut intervenir en dehors de l'hypothèse de pertes à apurer mais, par exemple, parce que le propriétaire désire intégrer à son patrimoine privé une partie du capital de l'entreprise qu'il juge trop important au développement des activités de l'entreprise. Il convient dès lors de préserver les droits des créanciers titulaires de créances non immédiatement exigibles. S'inspirant des recommandations de la deuxième directive du Conseil des Communautés européennes (77/91), l'article 26 permet à ces derniers d'obtenir du président du tribunal de commerce, statuant en référé, une sûreté pour leurs créances. Il n'appartient donc pas aux créanciers de s'opposer à une réduction de capital envisagée favorablement par le commissaire ou par le président du tribunal de commerce mais il leur est loisible de se prémunir par la voie d'une constitution d'une sûreté contre les éventuelles conséquences dommageables de la réduction de capital.

L'article 27 consacre la permanence de l'entreprise personnelle et détermine selon quelles modalités elle est susceptible d'être cédée entre vifs à une personne physique. En raison de l'importance de cet acte de cession pour les créanciers, puisque la personnalité du propriétaire est un élément de confiance essentiel, l'acte authentique de cession ainsi que le rapport de l'expert sont publiés in extenso après dépôt. Enfin, pour éviter les cessions d'entreprises personnelles défailtantes préjudiciables aux tiers, il est prévu que le propriétaire cédant demeure tenu, solidairement avec l'entreprise cédée, de toutes les dettes antérieures à l'opposabilité aux tiers de la cession d'une entreprise dont le capital est inférieur à 1 000 000 de F.

L'article 28 envisage deux circonstances devant ou pouvant conduire à une ordonnance de dissolution du prési-

of kunnen leiden: een gewoon verzoek van de eigenaar en het verzoek van een belanghebbende derde, wanneer het netto-actief van de onderneming — dat bij haar oprichting minstens één miljoen frank moest belopen — onder 500 000 F is gedaald. De voorzitter van de rechtbank van koophandel is uiteraard volledig bevoegd recht te spreken, wanneer dergelijk verzoekschrift voor hem aanhangig is, want de moeilijkheden van de onderneming zijn niet noodzakelijk een voldoende reden voor de verdwijning ervan.

De beschikking die op verzoek van de eigenaar de ontbinding van de onderneming vaststelt, moet aangeven dat de eigenaar er ook de vereffenaar van is. Er is immers geen enkele reden om een derde voor die opdracht aan te wijzen, wanneer de ontbinding alleen het gevolg is van de wil van de eigenaar van de onderneming. De beschikking die de ontbinding uitspreekt, wijst de vereffenaar aan die de eigenaar mag, maar niet moet zijn.

De beschikking, of zij nu de ontbinding vaststelt dan wel uitspreekt, wordt neergelegd en gepubliceerd ten einde derden in staat te stellen kennis te nemen van de toestand van de onderneming en van de naam van de vereffenaar.

Artikel 29 sluit aan bij artikel 178 der gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen door uit te gaan van het beginsel van het behoud van de rechtspersoonlijkheid gedurende de vereffening en door een bijzondere vermelding in de bescheiden van de ontbonden onderneming op te leggen.

Artikel 30 omschrijft de bevoegdheden van de vereffenaar en bepaalt diens verantwoordelijkheid bij de uitoefening van zijn mandaat.

Aan te stippen valt dat sommige bevoegdheden van de vereffenaar slechts uitgeoefend kunnen worden mits de toelating van de voorzitter van de rechtbank van koophandel, wanneer de ontbinding op verzoek van een belanghebbende derde werd uitgesproken, maar niet wanneer deze werd vastgesteld op verzoek van de eigenaar. Wanneer de eigenaar vrijwillig zijn onderneming vereffent, is uiteraard geen enkele toelating vereist voor sommige handelingen, zelfs niet voor daden van beschikking.

Wanneer deze toelating noodzakelijk is, kan zij verleend worden bij de beschikking die de ontbinding uitspreekt. Zij kan onder meer aan de vereffenaar toestaan de onderneming aan een natuurlijke persoon over te dragen.

Artikel 31 geeft de regelen aan die moeten worden nageleefd bij het afsluiten van de vereffening. Een verslag van de commissaris zal de plaats aangeven waar de bescheiden van de onderneming worden neergelegd en de wijze van bewaaring van de, aan de schuldeisers verschuldigde, bedragen die hen nog niet overhandigd konden worden. Met de publikatie van het verslag gaat de vijfjarige verjaringstermijn in voor de fouten begaan in de uitoefening van zijn mandaat.

Artikel 32 beoogt het geval waarin de eigenaar het gezamenlijke vermogen van de onderneming inbrengt in of overdraagt aan een rechtspersoon. De onderneming kan alleen voortbestaan als de bezittingen aan een natuurlijke persoon worden overgedragen, aangezien alleen hij eigenaar kan zijn van een persoonlijke onderneming. De overdracht aan of de inbreng van het vermogen in een rechtspersoon heeft dus ontbinding van rechtswege en zonder vereffening van de onderneming tot gevolg. Artikel 32 bepaalt trouwens dat de eigenaar van de onderneming persoonlijk tegenover de schuldeisers van de onderneming gehouden blijft tot betaling van alle schulden, vóór het vermogen wordt overgedragen. Het gaat er in feite om de eigenaar van de onderneming te straffen, wanneer die zijn ondernemingsvermogen aan een rechtspersoon overdraagt of hierin inbrengt, zonder

dent du tribunal de commerce, statuant en référé. Tout d'abord, la simple demande au propriétaire, ensuite la requête d'un tiers intéressé lorsque l'actif net de l'entreprise — qui lors de sa création, devait être d'un million de francs au minimum — est devenu inférieur à 500 000 F. Le président du tribunal de commerce exerce évidemment son plein pouvoir d'appréciation lorsqu'il est saisi d'une telle requête car les difficultés de l'entreprise peuvent ne pas en justifier la disparition.

L'ordonnance constatant la dissolution de l'entreprise à la demande de son propriétaire indiquera que le propriétaire en est le liquidateur. Il n'y a en effet aucune raison de prévoir qu'un tiers soit désigné pour cette mission alors que la dissolution intervient par la seule volonté du propriétaire de l'entreprise. L'ordonnance prononçant la dissolution désigne le liquidateur qui peut mais ne doit pas être le propriétaire.

Que l'ordonnance constate ou prononce la dissolution, elle sera déposée et publiée afin de permettre aux tiers de connaître la situation de l'entreprise et le nom du liquidateur.

L'article 29 s'aligne sur l'article 178 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales en spécifiant le principe du maintien de la personnalité morale de l'entreprise durant sa liquidation, et en imposant une mention spéciale sur les documents de l'entreprise dissoute.

L'article 30 détermine les pouvoirs du liquidateur et énonce la responsabilité de celui-ci dans l'exécution de son mandat.

A relever certains pouvoirs du liquidateur qui ne peuvent que s'exercer avec l'autorisation du président du tribunal de commerce lorsque la dissolution a été prononcée à la demande d'un tiers intéressé, et non constatée à la demande du propriétaire. Lorsque le propriétaire liquide volontairement son entreprise, nulle autorisation n'est évidemment requise pour l'accomplissement de certains actes même de disposition.

Cette autorisation, lorsqu'elle est nécessaire, pourra être donnée lors de l'établissement de l'ordonnance prononçant la dissolution. Elle permettra notamment au liquidateur de céder l'entreprise à une personne physique.

L'article 31 indique les règles à suivre pour la clôture de la liquidation. Un rapport du commissaire précisera le lieu de dépôt des documents de l'entreprise et le mode de consignation des sommes dues aux créanciers qui n'ont pu leur être remises. La publication du rapport est le point de départ de la prescription quinquennale de toute action civile dirigée contre le liquidateur pour faute de son mandat.

L'article 32 vise le cas de l'apport ou de la cession par un propriétaire de tout le patrimoine de son entreprise à une personne morale. La permanence de l'entreprise ne se conçoit que s'il y a transfert des avoirs à une personne physique puisque seule celle-ci peut être propriétaire d'une entreprise personnelle. La cession ou l'apport du patrimoine à une personne morale entraîne donc la dissolution de plein droit et sans liquidation de l'entreprise. L'article 32 prévoit par ailleurs que le propriétaire de l'entreprise demeurera personnellement tenu vis-à-vis des créanciers de l'entreprise pour le paiement de toutes créances antérieures au transfert du patrimoine. Il s'agit en fait de pénaliser le propriétaire de l'entreprise qui cède ou apporte son patrimoine à une personne morale sans se plier aux règles de la dissolution volontaire constatée par le président du tribunal de commerce et

zich te schikken naar de regelen van de vrijwillige ontbinding, vastgesteld door de voorzitter van de rechtbank van koophandel, en naar de publiciteit die hiermee gepaard gaat. Het wordt bijgevolg een eigenaar niet verboden geheel zijn vermogen over te dragen aan een rechtspersoon, zonder de ontbinding van zijn onderneming te laten vaststellen, maar dan zal hij persoonlijk gehouden blijven tegenover de schuldeisers van zijn onderneming.

Aan te stippen valt dat artikel 32 de gedeeltelijke inbreng van het patrimonium van een individuele onderneming in een rechtspersoon niet verbiedt of bestraft. De handeling kan vanzelfsprekend met toepassing van artikel 14 worden bestreden door een schuldeiser van wie de rechten zouden geschonden zijn.

Artikel 33 regelt de omzetting van de persoonlijke onderneming in een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Deze hypothese dient onder ogen te worden genomen, want deze omzetting kan niet alleen plaatsgrijpen wanneer de eigenaar erfgenamen achterlaat die besluiten gezamenlijk de activiteit van de onderneming verder te zetten, maar ook wanneer de eigenaar beslist een derde als vennoot op te nemen in zijn activiteit of wanneer hij zijn onderneming aan meer dan één natuurlijke persoon afstaat.

De omzettingsregeling is analoog aan de regeling van de overdracht onder de levenden (art. 27) in zoverre de authentieke akte en het verslag van de commissaris gepubliceerd worden, en dat er een hoofdelijke aansprakelijkheid bestaat van eigenaar en vennootschap voor de betaling van alle schulden van de onderneming, voorafgaand aan de omzetting wanneer het kapitaal minder is dan één miljoen frank, dit tenslotte om de omzetting van wankelbare ondernemingen te ontmoedigen.

Sommige maatregelen zijn daarentegen eigen aan deze omzetting, te weten de verdeling van het kapitaal en de publikatie van de statuten van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

Artikel 34 heeft betrekking op de te volgen procedure in geval van overlijden van de eigenaar van de onderneming. Het beginsel van het voortbestaan van de persoonlijke onderneming en het voortzetten van het beheer dient hier te worden verzoend met het recht op bedenktijd voor de erfgenamen van de eigenaar. Dit is dan ook de reden waarom artikel 34 aan de erfgerechtigden de neerlegging van een verzoekschrift bij de voorzitter van de rechtbank van koophandel oplegt, die in kortgeding een voorlopig beheerder aanwijst, als er geen akkoord is onder alle erfgerechtigden; het artikel bepaalt tevens dat het verzoekschrift geen aanvaarding van de nalatenschap inhoudt, als de beschikking het meningverschil onder de partijen vaststelt. Deze vermelding is onmisbaar aangezien men, op grond van artikel 778 van het Burgerlijk Wetboek, kan stellen dat het neerleggen van het verzoekschrift een stilzwijgende, maar zekere aanvaarding van de nalatenschap impliceert.

De erfgenamen en legatarissen moeten zich binnen de kortst mogelijke termijn tot de voorzitter van de rechtbank van koophandel wenden. De wijsheid van de rechtspraak zal die termijn bepalen, waarvan niet-naleving bestraft wordt met de hoofdelijke en persoonlijke aansprakelijkheid van alle erfgerechtigden voor alle verbintenissen van de onderneming. Het staat vast dat het niet aangewezen is een vaste termijn te stellen, want een grote verscheidenheid in de feitelijke omstandigheden bij het overlijden bepaalt het begrip « korte termijn ».

Artikel 35 somt de vier situaties op die het voorwerp kunnen uitmaken van een beschikking van de voorzitter, na het overlijden van de eigenaar van de onderneming :

1. Alle partijen worden het erover eens dat de onderneming door een erfgenaam, een legataris of een derde per-

sonnele, sans faire constater la dissolution de son entreprise, mais, dans cette hypothèse, il demeurera responsable vis-à-vis des créanciers de son entreprise.

A noter que l'article 32 n'interdit ni ne sanctionne l'apport partiel du patrimoine d'une entreprise personnelle à une personne morale. L'acte sera évidemment susceptible d'être attaqué par un créancier s'il y a lésion de ses droits, en application de l'article 14.

L'article 33 régit la transformation de l'entreprise personnelle en société de personnes à responsabilité limitée. Cette hypothèse doit être envisagée car cette transformation peut intervenir non seulement si le propriétaire laisse des héritiers qui décident de continuer conjointement l'activité de l'entreprise mais également si le propriétaire décide d'associer un tiers à son activité ou cède son entreprise à plus d'une personne physique.

Le mécanisme de transformation est analogue au mécanisme de cession entre vifs (art. 27) dans la mesure où il y a publication de l'acte authentique et du rapport du commissaire et responsabilité solidaire du propriétaire avec la société pour le paiement de toutes les dettes de l'entreprise antérieures à sa transformation, lorsque son capital est inférieur à un million de francs, ceci afin de décourager la transformation d'entreprises défilantes.

Certaines mesures sont, par contre, propres à cette transformation, à savoir la division du capital et la publication des statuts de la société de personnes à responsabilité limitée.

L'article 34 est relatif à la procédure à suivre en cas de décès du propriétaire de l'entreprise. Le principe de la permanence de l'entreprise personnelle et de la poursuite de sa gestion doit se concilier avec le droit de réflexion des héritiers du propriétaire. C'est la raison pour laquelle l'article 34 impose aux successibles le dépôt d'une requête devant le président du tribunal de commerce qui, statuant en référé, désignera un administrateur provisoire s'il n'y a pas accord de tous les successibles, mais précise également que cette saisine ne vaut pas acceptation de la succession si l'ordonnance constate le désaccord des parties. Cette indication est indispensable puisque, sur la base de l'article 778 du Code civil, on pourrait considérer que le dépôt de la requête implique acceptation tacite mais certaine de la succession.

Les héritiers et les légataires sont tenus de saisir le président du tribunal de commerce dans le plus bref délai. La sagesse de la jurisprudence déterminera quel est ce délai dont l'inobservation est sanctionnée par la responsabilité solidaire et personnelle de tous les successibles pour tous les engagements de l'entreprise. Il est certain qu'il était inopportun d'indiquer un délai fixe car la disparité entre les circonstances de fait, lors du décès, déterminera la notion de bref délai.

L'article 35 énumère les quatre situations qui pourront faire l'objet de l'ordonnance présidentielle après le décès du propriétaire de l'entreprise.

1. Toutes les parties se mettent d'accord pour qu'un héritier, un légataire ou un tiers reprenne personnellement l'en-

soonlijk wordt overgenomen. In dit geval moeten formaliteiten, die overeenkomen met die van artikel 27, binnen de korte termijn van één maand door de overnemer worden vervuld. Bij gebrek hieraan zal hij persoonlijk aansprakelijk zijn voor alle verbintenissen van de onderneming die, vóór de overname aan derden tegenstelbaar was, werden aangegaan.

2. Alle partijen worden het eens om over te gaan tot de omzetting van de onderneming in een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid. De vennoten zijn de erfgerechtigden, of sommigen onder hen, of zelfs derden. Deze vennoten zullen binnen de maand de formaliteiten, die overeenkomen met die van artikel 33, moeten vervullen, op straffe van hoofdelijke en persoonlijke aansprakelijkheid voor de uitvoering van alle verbintenissen van de onderneming, daterend van vóór de tegenstelbaarheid van de omzetting.

Aan te stippen valt dat de gestelde termijn van één maand voor de formaliteiten van overname of omvorming zeer kort is, daar de commissaris van de onderneming een verslag moet opstellen. De dringende noodzakelijkheid wordt gerechtvaardigd door het feit dat de toestand van beheereloosheid van de onderneming zo kort mogelijk moet zijn.

3. Alle partijen worden het eens om over te gaan tot de ontbinding van de onderneming, die bij beschikking van de voorzitter van de rechtbank van koophandel wordt vastgesteld. In dat geval kan een erfgenaam als vereffenaar aangewezen worden, als de erfgerechtigden hiermee instemmen.

4. De erfgerechtigden worden het niet eens of zijn niet allen tegenwoordig of vertegenwoordigd, wat elke overeenstemming belet. De aanwijzing van een voorlopig bewindvoerder dringt zich dus op. Dat kan een erfgenaam zijn, maar daarover oordeelt de voorzitter van de rechtbank van koophandel. Als dit het geval is brengt het bewarend beheer, waarvan de duur in de beschikking bepaald wordt, niet de aanvaarding der nalatenschap met zich. Het beheersmandaat van zes maanden kan slechts éénmaal en om gegronde redenen verlengd worden, want de situatie van voorlopig beheer is schadelijk voor de goede werking van de onderneming. Als de onenigheid voortduurt bij de afloop van het mandaat, wordt de ontbinding van de onderneming bij beschikking uitgesproken.

In de laatste twee veronderstellingen wordt de presidentiële beschikking gepubliceerd. Dit is niet nodig wanneer een overname of een omzetting van de onderneming plaatsgrijpt, daar de authentieke akte, het verslag van de commissaris en de statuten van de nieuwe vennootschap neergelegd en gepubliceerd worden.

Artikel 36 stelt een soort van recht van voorkoop in, dat beoogt de ontbinding van de onderneming te voorkomen als de onenigheid onder de erfgenamen aansleept, hoewel één — of sommigen — onder hen er een duidelijk belang bij heeft (hebben) dat de onderneming haar activiteiten voortzet.

Zo wordt een mogelijkheid van overname geboden aan sommige erfgenamen, die eventueel het erfdeel, dat de onderneming voor de andere erfgenamen is, moeten « afkopen ». Voor de raming van de waarde der onderneming wordt een deskundig onderzoek ingesteld. De deskundige wordt door de rechtbank aangewezen, als de partijen het niet eens worden.

Een voorrangregeling wordt overigens opgesteld in de onderstelling dat verscheidene belanghebbenden op het overnamerecht aanspraak willen maken. Een andere veronderstelling is dat twee of meer erfgenamen rechtmatig dezelfde aanspraken kunnen doen gelden, doordat zij allen medewerkers van de eigenaar zijn geweest.

treprise. Dans ce cas, des formalités équivalentes à celles de l'article 27 devront être accomplies dans un bref délai, un mois, par le reprenant, à défaut de quoi, il sera tenu personnellement de tous les engagements de l'entreprise antérieurs à l'opposabilité aux tiers de la reprise.

2. Toutes les parties se mettent d'accord pour qu'il soit procédé à la transformation de l'entreprise en une société de personnes à responsabilité limitée. Les associés en seront les successibles ou certains d'entre eux, ou encore des tiers. Ces associés seront tenus de procéder à des formalités équivalentes à celles de l'article 33 dans le délai d'un mois, à peine d'être responsables solidairement et personnellement pour l'exécution de tous les engagements de l'entreprise antérieurs à l'opposabilité de la transformation.

Il est à noter que le délai d'un mois prévu pour les formalités de la reprise et de la transformation est fort bref puisque devra être établi un rapport de commissaire de l'entreprise. L'urgence se justifie par le fait que la situation d'une entreprise non gérée doit être la plus courte possible.

3. Toutes les parties se mettent d'accord pour procéder à la dissolution de l'entreprise, laquelle est constatée par ordonnance présidentielle. Dans ce cas, un héritier peut être désigné comme liquidateur si les successibles marquent leur accord.

4. Il y a désaccord entre les successibles ou tous ne sont pas présents ou représentés, ce qui empêche tout accord. La désignation d'un administrateur provisoire s'impose donc. Ce peut être un héritier, le président du tribunal de commerce appréciera. Si tel est le cas, sa gestion conservatoire dont l'étendue sera déterminée dans l'ordonnance n'emporte point acceptation de la succession. Le mandat de l'administrateur, qui est de six mois, ne peut être renouvelé qu'une fois et pour justes motifs car la situation de gestion provisoire est nuisible au bon fonctionnement de l'entreprise. A l'expiration de ce mandat, le désaccord persistant entraîne la dissolution de l'entreprise prononcée par ordonnance.

Dans ces deux dernières hypothèses, l'ordonnance présidentielle fait l'objet d'une publicité. Celle-ci ne s'impose pas lorsqu'il y a reprise ou transformation de l'entreprise, puisque l'acte authentique, le rapport du commissaire et les statuts de la nouvelle société seront déposés et publiés.

L'article 36 institue une sorte de droit de préemption qui vise à empêcher une dissolution de l'entreprise consécutive à un désaccord persistant entre successibles alors que l'un d'eux — ou certains d'entre eux — a un intérêt évident à ce que l'entreprise continue ses activités.

Une faculté de reprise est ainsi accordée à certains héritiers qui devront éventuellement « racheter » la part successorale que représente l'entreprise aux autres héritiers. L'estimation de la valeur de l'entreprise se fera par expertise. L'expert sera désigné par le tribunal s'il n'y a pas accord des parties.

Un ordre de priorité est par ailleurs établi dans l'hypothèse où plusieurs intéressés voudraient user du droit de reprise. Autre hypothèse prévue, celle où légitimement deux ou plusieurs héritiers sont en concours, tous ayant été des collaborateurs du propriétaire.

In dit geval is de omzetting van de onderneming in een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid de enige oplossing.

Artikel 37 vertrouwt de ondernemingscommissaris de zorg toe de zaak bij de voorzitter van de rechtbank van koophandel aanhangig te maken, wanneer alle erfgenamen en legatarissen onbekwaam zijn. De in gebreke blijvende commissaris wordt bestraft volgens de regelen toepasselijk op zijn aansprakelijkheid (zie art. 38, 5°). Zolang geen wettelijke vertegenwoordiger aangewezen wordt, is het noodzakelijk om, door de aanwijzing van een voorlopig beheerder, te zorgen voor de voortzetting van het beheer der onderneming. Zijn opdracht houdt op wanneer de wettelijke vertegenwoordigers van de onbekwamen — op eensluitend advies van de familieraad — een van de in de artikelen 35 en 36 voorziene oplossingen hebben gekozen. In geval van aanslepend meningsverschil, als het overnamerecht niet wordt uitgeoefend, kan alleen ontbinding de oplossing zijn.

Artikel 38 voorziet in de vijfjarige verjaring voor de burgerlijke vorderingen tegen ondernemingen, hun eigenaars, vereffenaars en commissarissen.

De *artikelen 39 tot 43* handelen over de strafbepalingen i.v.m. het vervullen of het nalaten van diverse handelingen in het kader van de oprichting en het beheer van de onderneming.

Artikel 44 bevat de wijzigingen van de wet van 17 juli 1975, ten einde deze eveneens toepasselijk te maken op de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid.

Artikel 45 brengt een wijziging aan in artikel 177bis, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, ten einde de overzending van de gegevens met betrekking tot de individuele ondernemingen die haar werden medegedeeld door de Nationale Bank mogelijk te maken.

Artikel 46 bevestigt het belastingstelsel van de onderneming, aangezien dit het koninklijk besluit houdende het Wetboek der Inkomstenbelastingen dermate wijzigt dat het stelsel van de personenbelasting op de onderneming wordt toegepast. De beslissing in die zin van de oorspronkelijke personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, blijft onherroepelijk (zie art. 3, 3°).

De *artikelen 47 en 48* vragen aan de Koning sommige bepalingen van het Wetboek der Registratierechten en van het Wetboek der Inkomstenbelastingen toepasselijk te maken op de persoonlijke ondernemingen. Het is de bedoeling ze te laten genieten van deze fiscale voordelen wat de ontheffing van registratierechten betreft bij de omvorming van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid in een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid en ook omgekeerd.

Het gaat hier ook om de vrijstelling van de speciale bijdrage op de verdeling van het actief van de onderneming onder hen die de activiteit verder zetten in de vorm van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

Tenslotte geeft *artikel 49* aan de Koning een termijn van zes maanden om de uitvoeringsmaatregelen te treffen, die nodig zijn voor de inwerkingtreding van de wet.

Dans ce cas, la transformation de l'entreprise en société de personnes à responsabilité limitée est la seule solution.

L'*article 37* confie au commissaire de l'entreprise la mission de saisir le président du tribunal de commerce lorsque tous les héritiers et légataires sont des incapables. La carence du commissaire est sanctionnée selon les règles afférentes à sa responsabilité (voir art. 38, 5°). Aucun représentant légal n'étant encore désigné, il est nécessaire d'assurer la poursuite de la gestion de l'entreprise par un administrateur provisoire. Sa mission expirera lorsque les représentants légaux des incapables — sur avis conforme du conseil de famille — auront adopté une des solutions prévues dans les articles 35 et 36. En cas de désaccord persistant, sans exercice du droit de reprise, la solution ne peut être que la dissolution.

L'*article 38* énonce la prescription quinquennale des actions civiles contre les entreprises, leurs propriétaires, les liquidateurs et les commissaires.

Les *articles 39 à 43* se rapportent aux sanctions pénales qui frappent l'accomplissement de divers actes ou l'omission de ceux-ci, dans le cadre de la création et de la gestion de l'entreprise.

L'*article 44* contient les modifications apportées à la loi du 17 juillet 1975 dans le but de la rendre intégralement applicable à l'entreprise personnelle à responsabilité limitée.

L'*article 45* apporte une modification à l'article 117bis, alinéa 1^{er}, des lois coordonnées sur les sociétés commerciales afin d'assurer la transmission par la Banque Nationale des données relatives à l'entreprise personnelle qui lui ont été communiquées.

L'*article 46* consacre le régime fiscal de l'entreprise puisqu'il modifie l'arrêté royal du Code des impôts sur les revenus de façon à ce que soit appliqué à l'entreprise le régime d'imposition des personnes physiques. L'option faite en ce sens par la société de personnes à responsabilité limitée originaire demeure irrévocable (voir art. 3, 3°).

Les *articles 47 et 48* demandent au Roi d'adapter certaines dispositions du Code des droits d'enregistrement et du Code des impôts sur les revenus pour les rendre applicables aux entreprises personnelles. Il s'agit de les faire bénéficier des mêmes avantages fiscaux en ce qui concerne l'exemption du droit d'enregistrement en cas de transformation d'une société de personnes à responsabilité limitée en une entreprise personnelle à responsabilité limitée et inversement.

Il s'agit aussi d'exempter de la cotisation spéciale la répartition de l'avoir de l'entreprise entre ceux qui en poursuivent l'activité sous la forme d'une société de personnes à responsabilité limitée.

L'*article 49*, enfin, laisse au Roi un délai de six mois pour adopter les normes exécutives indispensables pour l'entrée en vigueur de la loi.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

De personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, onderworpen aan de artikelen 116 tot 140 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, kan in een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid omgezet worden zodra, volgens de bij deze wet voorgeschreven modaliteiten, alle aandelen verenigd zijn in handen van één vennoot.

Het aannemen van deze nieuwe rechtsvorm heeft geen enkel gevolg voor de rechtspersoonlijkheid van de vennootschap die in haar nieuwe vorm voortbestaat.

Art. 2

De bepalingen van deze wet zijn van toepassing op de burgerlijke vennootschappen die, op grond van artikel 212 der gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, de vorm van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid hebben aangenomen.

Art. 3

De omzetting van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid in een persoonlijk onderneming met beperkte aansprakelijkheid vereist :

1° dat het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap volledig werd volgestort en geen inbreng van nijverheid bevat;

2° dat het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap ten minste 1 000 000 F bedraagt, zij ten minste over een maatschappelijk netto-actief van 1 000 000 F beschikt en dat een samenvattende staat van de toestand van de activa en passiva van de vennootschap wordt opgesteld op een datum niet vroeger dan drie maanden vóór de omzetting.

Een door de vennoten van de vennootschap aangewezen bedrijfsrevisor maakt een verslag op over die staat; hij geeft onder meer aan of deze staat op een volledige, getrouwe en juiste wijze de toestand van de vennootschap weergeeft en of de vennootschap effectief over het vereiste maatschappelijk netto-actief beschikt;

3° dat de vennootschap gekozen heeft voor de onderwerping van de winsten aan de personenbelasting, in toepassing van artikel 95 van het Wetboek der Inkomstenbelastingen, zoals gewijzigd bij artikel 24 van de wet van 25 juni 1973;

4° dat de vennoot, in wiens handen alle aandelen verenigd zijn, niet reeds eigenaar is van een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid.

Art. 4

De onderneming dient een naam te dragen die minstens de naam van de eigenaar bevat, evenals de vermelding « Persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid » of « P. O. B. A. ».

Zo de naam van de onderneming ook die van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid bevat, wordt deze laatste voorafgegaan door het woord « vroeger ».

PROPOSITION DE LOI

Article 1

La société de personnes à responsabilité limitée, soumise aux articles 116 à 140 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales, peut être transformée en une entreprise personnelle à responsabilité limitée lorsque, suivant les modalités prévues par la présente loi, toutes les parts sociales sont réunies entre les mains d'un seul associé.

L'adoption de cette nouvelle formule juridique n'entraîne aucun changement dans la personnalité juridique de la société qui subsiste sous la nouvelle forme.

Art. 2

Les dispositions de la présente loi sont applicables aux sociétés civiles qui, sur la base de l'article 212 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales, ont emprunté la forme d'une société de personnes à responsabilité limitée.

Art. 3

La transformation d'une société de personnes à responsabilité limitée en entreprise personnelle à responsabilité limitée requiert :

1° que le capital social de la société soit entièrement libéré et ne comprenne pas d'apports en industrie;

2° que la société présente un capital social de 1 000 000 de F minimum et dispose d'un actif social net de 1 000 000 de F minimum et qu'un état, résumant la situation active et passive de la société, soit arrêté à une date ne remontant pas à plus de trois mois de la transformation.

Un reviseur d'entreprises, désigné par les associés de la société, fait rapport sur cet état; il indique notamment si cet état traduit d'une manière complète, fidèle et correcte la situation de la société et si la société dispose effectivement de l'actif social net requis;

3° que la société ait opté pour l'assujettissement de ses bénéfices à l'impôt des personnes physiques en application de l'article 95 du Code des impôts sur les revenus, tel qu'il est modifié par l'article 24 de la loi du 25 juin 1973;

4° que l'associé, entre les mains duquel toutes les parts sociales se trouvent réunies, ne soit pas déjà propriétaire d'une entreprise personnelle à responsabilité limitée.

Art. 4

L'entreprise doit être qualifiée par une dénomination comprenant au moins le nom de son propriétaire ainsi que la mention « Entreprise personnelle à responsabilité limitée » ou « E. P. R. L. ».

Lorsque la dénomination de l'entreprise comprend également celle de la société de personnes à responsabilité limitée, cette dernière doit être précédée du terme « ancien ».

Art. 5

De omzetting van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid in een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid wordt vastgesteld bij authentieke akte. Deze akte stelt vast dat alle aandelen in handen van één van de vennoten zijn verenigd.

De akte vermeldt dat de voorwaarden, voorgeschreven bij artikel 3, vervuld zijn en neemt het besluit van het door de revisor opgestelde verslag over.

De akte bevat de nauwkeurige omschrijving van de eigenaar van de onderneming, vermeldt de naam en de zetel van de onderneming en omschrijft nauwkeurig het doel.

Art. 6

De authentieke akte, evenals het verslag van de revisor, worden neergelegd op de griffie van de rechtbank van koophandel in het rechtsgebied waarvan de onderneming haar zetel heeft.

De authentieke akte wordt bekendgemaakt in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* op kosten van de eigenaar van de onderneming.

Art. 7

§ 1. De neerlegging geschiedt binnen vijftien dagen na de datum van de authentieke akte. Iedereen kan, voor een welbepaalde onderneming, gratis inzage nemen van die neergelegde bescheiden en hiervan, zelfs per briefwisseling, geheel of gedeeltelijk afschrift bekomen zonder andere kosten dan de griffierechten.

Deze afschriften worden voor eensluidend verklaard, tenzij de aanvrager van deze formaliteit afziet.

§ 2. De bekendmaking in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* dient te geschieden binnen vijftien dagen na de neerlegging, op straffe van schadevergoeding ten laste van de ambtenaren aan wie het verzuim of de vertraging te wijten zou zijn. De Koning wijst de ambtenaren aan die de akte in ontvangst nemen en bepaalt de voorwaarden van neerlegging en bekendmaking.

§ 3. De akte is aan derden slechts tegenstelbaar van de dag af van de bekendmaking in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad*, behalve wanneer de onderneming bewijst dat deze derden hiervan eerder in kennis waren. Derden kunnen zich niettemin beroepen op een akte die nog niet werd bekendgemaakt. Wat betreft de verrichtingen, kan deze akte niet vóór de zestiende dag volgend op de bekendmaking aan derden worden tegengesteld als dezen kunnen bewijzen dat zij hiervan onmogelijk kennis konden hebben.

In geval van niet-overeenstemming tussen de neergelegde tekst en die bekendgemaakt in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad*, is deze laatste niet tegenstelbaar aan derden. Deze laatsten kunnen zich niettemin hierop beroepen, tenzij de onderneming bewijst dat zij kennis hadden van de neergelegde tekst.

Art. 8

Het niet naleven van één van de in artikelen 1 tot 6 gestelde voorwaarden brengt de ontbinding van rechtswege van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid met zich vanaf de dag dat alle aandelen in handen van één vennoot zijn verenigd.

De vennoten van de vennootschap zijn, ongeacht elk strijdig beding, hoofdelijk en ondeelbaar aansprakelijk tegenover de belanghebbenden voor het nadeel dat het onmiddellijk en rechtstreeks gevolg zou zijn van de ontbinding, wegens het niet naleven van die voorwaarden.

Art. 5

La transformation d'une société de personnes à responsabilité limitée en entreprise personnelle à responsabilité limitée est constatée par un acte authentique. Celui-ci constate la réunion de toutes les parts sociales entre les mains d'un seul des associés.

L'acte mentionne la réalisation des conditions prévues à l'article 3 et reproduit la conclusion du rapport établi par le reviseur.

L'acte contient la désignation précise du propriétaire de l'entreprise, il indique la dénomination de celle-ci ainsi que son siège et décrit avec précision son objet.

Art. 6

L'acte authentique ainsi que le rapport du reviseur sont déposés au greffe du tribunal de commerce dans le ressort territorial duquel l'entreprise a son siège.

L'acte authentique est publié aux annexes du *Moniteur belge* aux frais du propriétaire de l'entreprise.

Art. 7

§ 1. Le dépôt a lieu dans la quinzaine de la date de l'acte authentique. Toute personne peut, concernant une entreprise déterminée, prendre connaissance gratuitement des documents déposés et en obtenir, même par correspondance, copie intégrale ou partielle sans autre paiement que celui des droits de greffe.

Ces copies sont certifiées conformes à l'original, à moins que le demandeur ne renonce à cette formalité.

§ 2. La publication aux annexes au *Moniteur belge* doit être faite dans les quinze jours du dépôt, à peine de dommages-intérêts contre les fonctionnaires auxquels l'omission ou le retard serait imputable. Le Roi indique les fonctionnaires qui recevront l'acte et détermine la forme et les conditions du dépôt et de la publication.

§ 3. L'acte n'est opposable aux tiers qu'à partir du jour de sa publication aux annexes du *Moniteur belge*, sauf si l'entreprise prouve que ces tiers en avaient antérieurement connaissance. Les tiers peuvent néanmoins se prévaloir de l'acte dont la publicité n'a pas été effectuée. Pour les opérations intervenues avant le seizième jour qui suit celui de la publication, l'acte n'est pas opposable aux tiers qui prouvent qu'ils ont été dans l'impossibilité d'en avoir connaissance.

En cas de discordance entre le texte déposé et celui qui est publié aux annexes du *Moniteur belge*, ce dernier n'est pas opposable aux tiers. Ceux-ci peuvent néanmoins s'en prévaloir à moins que l'entreprise ne prouve qu'ils ont eu connaissance du texte déposé.

Art. 8

L'inobservation d'une des conditions énumérées dans les articles 1 à 6 entraîne la dissolution de plein droit de la société de personnes à responsabilité limitée au jour de la réunion de toutes les parts sociales entre les mains d'un des associés.

Les associés de la société sont tenus solidairement et indivisiblement envers les intéressés, nonobstant toute stipulation contraire, de la réparation du préjudice qui serait la suite immédiate et directe de la dissolution dérivant de l'inobservation desdites conditions.

Art. 9

De eigenaar van de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid is het enig orgaan van de onderneming.

Hij verricht alle nodige en nuttige daden voor het bereiken van het doel van de onderneming.

Art. 10

De persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid kan geen lening aangaan door uitgifte van obligaties.

Art. 11

Alle akten, facturen, aankondigingen, bekendmakingen, brieven, orders en andere van de onderneming uitgaande stukken dienen te vermelden :

1° de naam van de onderneming, zoals voorgescreven bij artikel 4;

2° de zetel van de onderneming;

3° de woorden « handelsregister » of de afkorting « H. R. », of in voorkomend geval de volledig geschreven tekst : « register van de burgerlijke vennootschappen die een handelsvorm hebben aangenomen », samen met de vermelding van de zetel van de rechtbank van koophandel binnen wier rechtsgebied de onderneming haar zetel heeft, gevolgd door het inschrijvingsnummer.

Als de in het eerste lid bepaalde stukken het kapitaal van de onderneming vermelden, dient ook het netto-actief, zoals dit uit de laatste balans blijkt, te worden vermeld.

Art. 12

Elke overeenkomst tussen de onderneming en een derde dient uitdrukkelijk te vermelden dat de ondernemingseigenaar optreedt in zijn hoedanigheid van orgaan. Bij ontstentenis van deze vermelding zijn de onderneming en de eigenaar hoofdelijk verbonden tegenover de medecontractant.

Art. 13

Wanneer een overeenkomst tussen de onderneming en een derde het doel der onderneming overschrijdt, is de eigenaar, ongeacht elk strijdig beding, hoofdelijk met de onderneming verbonden tegenover de medecontractant.

Art. 14

Elke handeling met bedrieglijke benadeling van de rechten van een schuldeiser van de onderneming kan aan deze niet tegengesteld worden.

De eigenaar en de onderneming zijn ten overstaan van de schuldeisers hoofdelijk aansprakelijk voor het nadeel dat onmiddellijk en rechtstreeks zou voortvloeien uit de bedrieglijke handeling.

Art. 15

Het toezicht op de onderneming wordt toevertrouwd aan commissarissen, erkend door de voorzitter van de rechtbank van koophandel van het rechtsgebied waar de onderneming haar zetel heeft. Een lijst van de erkende commissarissen wordt ter griffie van elke rechtbank van koophandel neergelegd.

Art. 9

Le propriétaire de l'entreprise personnelle à responsabilité limitée est son seul organe.

Il accomplit tous actes nécessaires ou utiles à l'accomplissement de l'objet de l'entreprise.

Art. 10

L'entreprise personnelle à responsabilité limitée ne peut contracter d'emprunt par voie d'émission d'obligations.

Art. 11

Tous les actes, factures, annonces, publications, lettres, notes de commande et autres documents émanant de l'entreprise doivent contenir :

1° la dénomination de l'entreprise telle qu'elle est prévue à l'article 4;

2° l'indication du siège de l'entreprise;

3° les mots « registre du commerce » ou les initiales « R. C. » ou, suivant les cas, les mots écrits en toutes lettres « registre des entreprises civiles ayant emprunté la forme commerciale » accompagnés de l'indication du siège du tribunal de commerce dans le ressort territorial duquel l'entreprise a son siège et suivis du numéro d'immatriculation.

Si les pièces indiquées à l'alinéa 1^{er} mentionnent le capital de l'entreprise, mention devra également être faite de l'actif net tel qu'il résulte du dernier bilan.

Art. 12

Toute convention entre l'entreprise et un tiers doit expressément spécifier que le propriétaire de l'entreprise agit en sa qualité d'organe. En l'absence de cette mention, l'entreprise et son propriétaire sont solidairement tenus à l'égard du cocontractant.

Art. 13

Lorsqu'une convention entre l'entreprise et un tiers excède l'objet de l'entreprise, son propriétaire est, nonobstant toute stipulation contraire, solidairement tenu avec l'entreprise à l'égard du cocontractant.

Art. 14

Est inopposable à un créancier de l'entreprise tout acte accompli par celle-ci en fraude de ses droits.

Le propriétaire et l'entreprise sont solidairement tenus à l'égard des créanciers pour la réparation du préjudice qui serait la suite immédiate et directe de l'accomplissement de l'acte frauduleux.

Art. 15

La surveillance de l'entreprise est confiée à des commissaires agréés par le président du tribunal de commerce dans le ressort territorial duquel l'entreprise a son siège. Une liste des commissaires agréés est déposée au greffe de chaque tribunal de commerce.

Na raadpleging van de Hoge Raad voor de Middenstand stelt de Koning de voorwaarden inzake beroepsvorming waaraan de commissarissen moeten beantwoorden, evenals de minimale bezoldigingschalen vast.

Art. 16

Binnen tien dagen na de neerlegging ter griffie van de rechtbank van koophandel, van de bescheiden bepaald bij artikel 6, moet de eigenaar van de onderneming bij diezelfde griffie een akte neerleggen waarin de commissaris wordt aangewezen die hij gekozen heeft uit de lijst waarvan sprake in artikel 15.

In geval van niet-naleving van de in het vorig lid bepaalde termijn zijn de onderneming en de eigenaar, ongeacht elk strijdig beding, hoofdelijk aansprakelijk tegenover alle belanghebbenden voor alle door de onderneming aangegane verbintenissen en dit tot aan de neerlegging van de akte tot aanwijzing van een commissaris.

Art. 17

Het mandaat van commissaris geldt voor drie jaar.

De wijziging van de maatschappelijke zetel van de onderneming maakt geen einde aan het mandaat.

Als het mandaat een einde neemt, hetzij wegens verstrijken, zonder hernieuwing, van de termijn, hetzij wegens overlijden van de commissaris of wegens ontslag of schrapping van de lijst van de erkende commissarissen, hetzij omdat de commissaris die niet in staat is zijn opdracht verder te vervullen daarvan na vaststelling door de voorzitter van de rechtbank van koophandel ontlast werd op verzoek van de eigenaar, hetzij wegens ontslag van de commissaris na ernstige tekortkoming bij de uitoefening van zijn opdracht, uitgesproken door de rechtbank van koophandel op verzoek van de eigenaar of van elke derde belanghebbende, moet de eigenaar, binnen dertig dagen volgend op die waarop hij kennis kreeg van de beëindiging van het mandaat, overgaan tot de aanwijzing van een andere commissaris.

In geval van niet-naleving van deze termijn zijn de onderneming en de eigenaar, ongeacht elk strijdig beding, hoofdelijk aansprakelijk tegenover elke belanghebbende voor alle verbintenissen aangegaan door de onderneming na de dag waarop de eigenaar kennis kreeg van de beëindiging van het mandaat van de commissaris en dit tot aan de neerlegging ter griffie van de akte tot aanwijzing van een nieuwe commissaris.

De onderneming en de eigenaar zijn op dezelfde wijze aansprakelijk tegenover elke belanghebbende voor alle verbintenissen die de onderneming aangegaan heeft, als blijkt dat de commissaris op het ogenblik van het aangaan van die verbintenissen niet in staat was zijn opdracht te vervullen en de eigenaar van de onderneming niet de nodige stappen deed om de ontlasting te vragen.

Art. 18

De commissaris mag in de door hem gecontroleerde onderneming geen enkele andere functie bekleden.

De echtgenoot, de bloed- of aanverwant in de directe of de zijlinie tot de vierde graad inbegrepen, mag, door de eigenaar, niet als commissaris voor de onderneming aangewezen worden.

Hij die minder dan drie jaar vóór zijn aanwijzing een andere functie bekleed heeft in de onderneming, mag niet als commissaris gekozen worden.

Après consultation du Conseil supérieur des classes moyennes, le Roi fixe les conditions de formation professionnelles auxquelles doivent répondre les commissaires ainsi que les barèmes minima de leur rémunération.

Art. 16

Dans les dix jours du dépôt au greffe du tribunal de commerce des documents indiqués à l'article 6, le propriétaire de l'entreprise doit déposer au même greffe un acte contenant désignation du commissaire choisi par lui dans la liste visée à l'article 15.

En cas de non-respect du délai prévu à l'alinéa qui précède, l'entreprise et son propriétaire sont solidairement tenus envers les intéressés, nonobstant toute stipulation contraire, de tous les engagements contractés par l'entreprise jusqu'au dépôt au greffe de l'acte de désignation d'un commissaire.

Art. 17

Le mandat du commissaire est de trois ans.

Le changement de siège de l'entreprise ne met pas fin à son mandat.

Lorsque son mandat prend fin, soit à l'expiration de son terme et en l'absence de renouvellement, soit par suite du décès du commissaire, de sa démission ou de sa radiation de la liste des commissaires agréés, soit par suite de sa décharge en raison de son incapacité d'exercer sa mission, constatée par le président du tribunal de commerce à la demande du propriétaire de l'entreprise, soit par suite de sa révocation pour faute grave dans l'exécution de sa mission, prononcée par le tribunal de commerce à la demande du propriétaire de l'entreprise ou de tout tiers intéressé, il doit être procédé par le propriétaire à la désignation d'un autre commissaire dans les trente jours qui suivent celui où il a connaissance de la cessation du mandat.

En cas de non-respect de ce délai, l'entreprise et son propriétaire sont solidairement tenus envers les intéressés, nonobstant toute stipulation contraire, de tous les engagements contractés par l'entreprise depuis le jour où le propriétaire a connaissance de la cessation du mandat du commissaire et jusqu'au dépôt au greffe de l'acte de désignation d'un nouveau commissaire.

L'entreprise et son propriétaire sont tenus de la même manière envers tout intéressé pour les engagements contractés avec lui par l'entreprise lorsqu'il est établi qu'au moment de la conclusion de ces engagements, le commissaire était dans l'incapacité d'exercer sa mission et que le propriétaire de l'entreprise n'a pas fait diligence pour en demander la décharge.

Art. 18

Le commissaire ne peut exercer aucune autre fonction dans l'entreprise qu'il contrôle.

Le conjoint du propriétaire, le parent ou allié du propriétaire en ligne directe ou collatérale et jusqu'au 4^e degré inclus, ne peuvent être choisis par le propriétaire comme commissaire de l'entreprise.

Ne peut être non plus choisi comme commissaire celui qui a exercé des fonctions dans l'entreprise, moins de trois ans avant la date de sa désignation.

De commissaris mag pas drie jaar nadat zijn mandaat een einde nam, een bezoldigd ambt uitoefenen in een onderneming die hij heeft gecontroleerd.

Art. 19

De commissaris heeft een onbeperkt toezicht- en controlerecht op alle verrichtingen van de onderneming. Hij kan, zonder verplaatsing, inzake nemen van de boeken, de briefwisseling, en, meer algemeen, van alle geschriften van de onderneming.

Art. 20

Elk jaar maakt de eigenaar de inventaris en de jaarrekeningen op.

Deze documenten worden opgesteld overeenkomstig de wet van 17 juli 1975 betreffende de boekhouding en de jaarrekeningen van de ondernemingen en haar uitvoeringsbesluiten, in de mate waarin de onderneming hieraan is onderworpen en rekening houdend met de bijzondere wettelijke en reglementaire bepalingen die op haar toepasselijk zijn.

In de ondernemingen die hieraan niet onderworpen zijn, dienen de afschrijvingen, waardeverminderingen, provisies voor risico's en lasten, te geschieden volgens schattingsregelen bepaald door de eigenaar.

Art. 21

De eigenaar verricht jaarlijks op de netto-winst van de onderneming een afhouding van minstens één twintigste, bestemd voor het aanleggen van een reserve; deze verplichting houdt op te bestaan van zodra de reserve één tiende van het beschikbaar gestelde kapitaal bedraagt.

Art. 22

De inventaris en de jaarrekeningen worden de commissaris ter hand gesteld. Deze brengt hierover verslag uit. Hij geeft in het bijzonder aan :

1° hoe hij de controle op de boekhouding, de bewijsstukken en de andere bescheiden heeft uitgeoefend en of hij vanwege de eigenaar alle gevraagde uitleg en inlichtingen heeft bekomen;

2° of hij kennis heeft van handelingen of beslissingen, strijdig met de wet op de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid;

3° of de boekhouding bijgehouden is overeenkomstig de wet van 17 juli 1975 betreffende de boekhouding en de jaarrekeningen van de ondernemingen;

4° of de rekeningen volledig, getrouw en juist de stand van zaken van de onderneming weergeven.

Art. 23

De jaarrekeningen en het verslag van de commissaris worden door de eigenaar neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel van het rechtsgebied waar de onderneming haar zetel heeft, en dit binnen de eerste drie maanden van het kalenderjaar.

Iedereen kan hiervan inzake nemen overeenkomstig artikel 7, § 1.

Le commissaire ne peut exercer une fonction rémunérée dans l'entreprise qu'il a contrôlée que trois ans après la date de cessation de son mandat.

Art. 19

Le commissaire a un droit illimité de surveillance et de contrôle sur toutes les opérations de l'entreprise. Il peut prendre connaissance, sans déplacement, des livres, de la correspondance et, généralement, de toutes les écritures de l'entreprise.

Art. 20

Chaque année, le propriétaire dresse un inventaire et établit les comptes annuels.

Ces documents sont établis conformément à la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises et à ses arrêtés d'exécution, dans la mesure où l'entreprise y est soumise et conformément aux dispositions légales et réglementaires particulières qui lui sont applicables.

En ce qui concerne les entreprises non soumises à l'alinéa qui précède, les amortissements, réductions de valeur, provisions pour risques et charges doivent être faits suivant les règles d'évaluation établies par le propriétaire.

Art. 21

Le propriétaire fait annuellement, sur les bénéfices nets de l'entreprise, un prélèvement d'un vingtième au moins, affecté à la formation d'une réserve; ce prélèvement cesse d'être obligatoire lorsque la réserve a atteint le dixième du capital affecté.

Art. 22

L'inventaire et les comptes annuels sont remis au commissaire. Celui-ci établit un rapport. Il indique spécialement :

1° comment il a effectué le contrôle de la comptabilité, des pièces justificatives et des autres documents et s'il a obtenu du propriétaire les explications et informations demandées;

2° s'il a eu connaissance d'opérations conclues ou de décisions prises en violation de la loi sur l'entreprise personnelle à responsabilité limitée;

3° si la comptabilité est tenue comme le prescrit la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises;

4° si les comptes traduisent d'une manière complète, fidèle et correcte l'état des affaires de l'entreprise.

Il communique son rapport au propriétaire.

Art. 23

Les comptes annuels et le rapport du commissaire sont déposés par le propriétaire au greffe du tribunal de commerce dans le ressort territorial duquel l'entreprise a son siège dans les trois premiers mois de l'année civile.

Toute personne peut en prendre connaissance conformément au § 1^{er} de l'article 7.

De Koning bepaalt welke documenten door de griffier aan de Nationale Bank van België overgezonden moeten worden, evenals de hieraan verbonden voorwaarden en modaliteiten.

Art. 24

Elke beslissing tot wijziging van de naam, de zetel, het kapitaal of het doel van de onderneming moet het onderwerp zijn van een authentieke akte, neergelegd ter griffie van de rechtbank van koophandel, overeenkomstig artikel 7, § 1.

De authentieke akte wordt volledig gepubliceerd in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad*, overeenkomstig artikel 7, §§ 2 en 3, als de beslissing een vermindering van het kapitaal betreft.

De authentieke akte wordt bij uittreksel gepubliceerd in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad*, overeenkomstig artikel 7, §§ 2 en 3, voor alle andere wijzigingen.

Het uittreksel bevat :

- 1° de nauwkeurige aanwijzing van de eigenaar der onderneming;
- 2° de naam van de onderneming;
- 3° de zetel van de onderneming;
- 4° de nauwkeurige omschrijving van het doel;
- 5° het bedrag van het kapitaal.

Als de wijziging het doel betreft kan zij pas zestig dagen na de bekendmaking aan derden tegengesteld worden.

Gedurende deze termijn kan elke belanghebbende derde zich bij gewoon verzoekschrift wenden tot de voorzitter van de rechtbank van koophandel, recht sprekend in kortgeding, ten einde verduidelijking te bekomen over het nieuwe doel van de onderneming.

Dit verzoekschrift schorst de termijn. Het uitleggend vonnis wordt overeenkomstig artikel 7 neergelegd en bekendgemaakt.

Art. 25

Het ondernemingskapitaal kan door een nieuwe inbreng vanwege de eigenaar verhoogd worden. Als het gaat om een inbreng in natura, wordt elke inbreng door een door de eigenaar aangewezen bedrijfsrevisor beschreven met aanduiding van de gevolgde schattingsmethode. In voorkomend geval wordt het verslag van de revisor neergelegd, samen met de in het vorig artikel bedoelde authentieke akte.

Art. 26

Het ondernemingskapitaal mag slechts verminderd worden met naleving van volgende voorwaarden en modaliteiten :

- 1° het kapitaal mag niet verminderd worden tot een bedrag van minder dan één miljoen frank;
- 2° ongeacht de rechtvaardiging, moet de kapitaalvermindering het voorwerp zijn van een gunstig specifiek verslag van de commissaris. Als dit verslag negatief is, kan de onderneming zich bij verzoekschrift wenden tot de voorzitter van de rechtbank van koophandel, recht sprekend in kortgeding, om toestemming tot vermindering te bekomen;
- 3° het verzoek om vermindering, alsmede het gunstig verslag van de commissaris of, in voorkomend geval, de toestemming van de voorzitter van de rechtbank, worden overeenkomstig artikel 7 neergelegd en bekendgemaakt;

Le Roi détermine quels doivent être les documents que le greffier transmet à la Banque Nationale de Belgique ainsi que les conditions et les modalités de cette transmission.

Art. 24

Toute décision de modification de la dénomination, du siège, du capital ou de l'objet de l'entreprise doit faire l'objet d'un acte authentique déposé au greffe du tribunal de commerce conformément à l'article 7, § 1.

L'acte authentique est publié entièrement aux annexes du *Moniteur belge*, conformément à l'article 7, §§ 2 et 3, si la décision porte sur une réduction du capital.

L'acte authentique est publié par extraits aux annexes du *Moniteur belge*, conformément à l'article 7, §§ 2 et 3, pour toutes autres modifications.

L'extrait contient :

- 1° la désignation précise du propriétaire de l'entreprise;
- 2° la dénomination de l'entreprise;
- 3° le siège de l'entreprise;
- 4° la description précise de son objet;
- 5° le montant du capital.

Si la modification porte sur l'objet de l'entreprise, elle n'est cependant opposable aux tiers que soixante jours après la publication.

Durant ce délai, tout tiers intéressé peut saisir, par simple requête, le président du tribunal de commerce, statuant en référé, pour obtenir des précisions quant au nouvel objet de l'entreprise.

La saisine du Président suspend le cours du délai. L'ordonnance ampliative est déposée et publiée conformément à l'article 7.

Art. 25

Le capital de l'entreprise peut être augmenté par de nouveaux apports du propriétaire. S'il s'agit d'apports en nature, un reviseur d'entreprise, désigné par le propriétaire, décrit chaque apport et indique le mode d'évaluation adopté. Le cas échéant, le rapport du commissaire est déposé avec l'acte authentique visé à l'article précédent.

Art. 26

Le capital de l'entreprise ne peut être réduit que suivant les conditions et selon les modalités suivantes :

- 1° le capital ne peut être réduit à moins d'un million de francs;
- 2° la réduction de capital, quelle qu'en soit sa justification, doit faire l'objet d'un rapport spécifique favorable du commissaire de l'entreprise. Lorsque le rapport est défavorable, l'entreprise peut saisir par requête le président du tribunal de commerce statuant en référé afin d'obtenir l'autorisation de réduction;
- 3° la demande de réduction ainsi que le rapport favorable du commissaire ou, le cas échéant, la décision d'autorisation du président du tribunal sont déposés et publiés conformément à l'article 7;

4^o behalve als zij enkel slaat op de aanzuivering van verliezen, kan de vermindering slechts ingaan zestig dagen na de dag van de bekendmaking;

5^o tijdens deze termijn kan elke schuldeiser, van wie de schuld pas eisbaar wordt na verloop van de termijn, een zekerheid voor deze schuld bekomen. Hij wendt zich hiervoor, bij gewoon verzoekschrift, tot de voorzitter van de rechtbank van koophandel. Het beroep op de voorzitter schorst de termijn. Aan het verzoekschrift van de schuldeiser wordt geen gevolg gegeven wanneer deze over passende waarborgen beschikt of wanneer die, gelet op het vermogen van de onderneming, niet nodig zijn.

Art. 27

De onderneming heeft een onbeperkte duur. Zij kan aan een natuurlijke persoon, die nog geen eigenaar is van een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid, worden overgedragen met naleving van volgende regels :

1^o de overdracht wordt vastgesteld in een authentieke akte;

2^o een verslag van de commissaris, dat de toestand van actief en passief der onderneming samenvat, opgesteld niet vroeger dan één maand vóór de datum van de omzettingsakte, wordt aan die authentieke akte toegevoegd;

3^o de akte van overdracht en het verslag van de commissaris worden overeenkomstig artikel 7 neergelegd en bekendgemaakt.

De overdragende eigenaar blijft persoonlijk en hoofdelijk met de onderneming gehouden voor alle, voor de tegenstelbaarheid van de overdracht aan derden, door de onderneming aangegane verbintenissen, als op het ogenblik van de overdracht het kapitaal minder bedraagt dan één miljoen frank.

Art. 28

De ontbinding van de onderneming op verzoek van de eigenaar moet in kortgeding vastgesteld worden door de voorzitter van de rechtbank van koophandel. De beschikking vermeldt dat de eigenaar als vereffenaar wordt aangewezen.

Op verzoek van elke belanghebbende derde kan de voorzitter van de rechtbank van koophandel de ontbinding uitspreken, zo het netto-actief van de onderneming, ten gevolge van verliezen, minder bedraagt dan 500 000 F. De beschikking wijst de vereffenaar aan. De eigenaar mag als vereffenaar aangewezen worden.

De beschikking die de ontbinding vaststelt of uitspreekt, wordt overeenkomstig artikel 7 neergelegd en bekendgemaakt.

Art. 29

De onderneming wordt, na de beschikking tot ontbinding, geacht voort te bestaan voor haar vereffening.

Alle van een ontbonden onderneming uitgaande stukken dienen te vermelden dat zij in vereffening is.

Art. 30

De vereffenaar kan alle rechtsvorderingen voor de onderneming inspannen of doorvoeren, alle betalingen ontvangen, opheffing met of zonder kwijting geven, alle roerende waarden van de onderneming te gelde maken, alle handelseffecten endosseren, dadingen treffen of betwistingen beëindigen bij minnelijke schikking.

4^o sauf si la réduction de capital n'a d'autre objet que d'apurer des pertes, elle ne peut intervenir que soixante jours après la date de la publication;

5^o durant ce délai, tout créancier dont la créance n'est exigible qu'après l'expiration du délai peut obtenir une sûreté pour cette créance. Il saisit le président du tribunal de commerce par simple requête. La saisine du président suspend le cours du délai. Il n'est pas fait droit à la requête du créancier s'il dispose de garanties adéquates ou si celles-ci ne sont pas nécessaires compte tenu du patrimoine de l'entreprise.

Art. 27

L'entreprise a une durée indéterminée. Elle peut être cédée à une personne physique, qui n'est pas déjà propriétaire d'une entreprise personnelle à responsabilité limitée, selon les modalités suivantes :

1^o la cession est constatée dans un acte authentique;

2^o un rapport du commissaire résumant la situation active et passive de l'entreprise, établi à une date ne remontant pas à plus d'un mois avant la date de l'acte de transformation, est joint à l'acte authentique;

3^o l'acte de cession et le rapport du commissaire sont déposés et publiés conformément à l'article 7.

Le propriétaire cédant demeure personnellement tenu, solidairement avec l'entreprise cédée, de tous les engagements contractés par celle-ci avant l'opposabilité de sa cession aux tiers, lorsque, au moment de cette cession, le montant du capital est inférieur à 1 000 000 de F.

Art. 28

La dissolution de l'entreprise à la demande de son propriétaire doit être constatée par le président du tribunal de commerce, statuant en référé. L'ordonnance indique que le propriétaire est désigné comme liquidateur.

La dissolution de l'entreprise peut également être prononcée par le président du tribunal de commerce, statuant en référé, sur requête de tout tiers intéressé, si, par suite de perte, l'actif net de l'entreprise est inférieur à 500 000 F. L'ordonnance désigne le liquidateur. Le propriétaire peut être désigné comme liquidateur.

L'ordonnance qui constate ou prononce la dissolution est déposée et publiée conformément à l'article 7.

Art. 29

L'entreprise est, après l'ordonnance de dissolution, réputée exister pour sa liquidation.

Toutes les pièces émanant d'une entreprise dissoute mentionnent qu'elle est en liquidation.

Art. 30

Le liquidateur peut intenter et soutenir toutes actions pour l'entreprise, recevoir tous paiements, donner mainlevée avec ou sans quittance, réaliser les valeurs mobilières de l'entreprise, endosser tous effets de commerce, transiger ou compromettre sur toutes contestations.

Hij mag de onroerende goederen van de onderneming bij openbare veiling vervreemden als hij de verkoop nodig acht voor de betaling van de ondernemingsschulden.

Hij kan, maar enkel met toestemming van de voorzitter van de rechtbank van koophandel als deze laatste de ontbinding heeft uitgesproken, het bedrijf of de handel van de onderneming voortzetten, leningen aangaan om de schulden van de onderneming te betalen, handelseffecten uitgeven, de eigendommen der onderneming hypothekeken en verpanden, haar onroerende goederen, zelfs onderhands, verkopen of de onderneming overdragen met toepassing van artikel 27.

Onverminderd de rechten van de bevoorrechte schuldeisers, zal de vereffenaar alle schulden van de onderneming pondspondsgewijs en zonder onderscheid tussen opeisbare of niet-opeisbare schulden betalen, zij het met afhouding van het disconto op deze laatste.

Hij zal nochtans, onder zijn persoonlijke waarborg, en behoudens de rechten van de schuldeisers om zich tot de rechtbanken te wenden, eerst de opeisbare schulden mogen betalen, indien de inschuld de uitschuld merklijk overtreft of indien de schuldvorderingen op termijn voldoende gewaarborgd zijn.

De vereffenaar is zowel tegenover derden als tegenover de eigenaar aansprakelijk voor de uitvoering van zijn mandaat en voor de tekortkomingen in zijn beheer.

Art. 31

De commissaris maakt een verslag op bij het beëindigen van de vereffening. Dit verslag bevat de aanwijzing van de plaats waar de boekhouding en de bescheiden van de onderneming worden neergelegd en gedurende ten minste vijf jaar bewaard, alsmede de vermelding van de maatregelen genomen met het oog op de gerechtelijke inbewaringgeving van de gelden en waarden die toekomen aan de schuldeisers en hun niet ter hand gesteld konden worden.

Het verslag van de commissaris wordt overeenkomstig artikel 7 neergelegd en bekendgemaakt.

Art. 32

De onderneming is van rechtswege en zonder vereffening ontbonden, ingeval haar gezamenlijk vermogen wordt ingebracht in of overgedragen aan een rechtspersoon, wanneer haar eigenaar niet vooraf de vrijwillige ontbinding overeenkomstig de artikelen 28, eerste lid, 29, 30 en 31 heeft nagestreefd.

In dit geval blijft de eigenaar persoonlijk gehouden voor alle door de onderneming vóór deze overdracht aangegane verbintenissen.

Art. 33

De onderneming kan zich niettemin, volgens de hierna volgende regels, omzetten in een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, zonder dat hierdoor een wijziging optreedt in haar rechtspersoonlijkheid die in een nieuw vorm voortbestaat :

1^o de omzetting is het voorwerp van een authentieke akte, die de verdeling aangeeft van het kapitaal in aandelen waarvan de nominale waarde niet minder dan 1 000 F mag zijn, en vaststelt dat de eigenaar van de onderneming alle of een deel van zijn aandelen overdraagt aan de toekomstige vennoten in de vennootschap;

Il peut aliéner les immeubles de l'entreprise par adjudication publique, s'il juge la vente nécessaire pour payer les dettes de l'entreprise.

Il peut, mais seulement avec l'autorisation du président du tribunal de commerce lorsque la dissolution a été prononcée par ce dernier, continuer jusqu'à réalisation l'industrie ou le commerce de l'entreprise, emprunter pour payer les dettes de l'entreprise, créer des effets de commerce, hypothéquer les biens de l'entreprise, les donner en gage, aliéner ses immeubles même de gré à gré, ou céder l'entreprise conformément à l'article 27.

Le liquidateur, sans préjudice des droits des créanciers privilégiés, paiera toutes les dettes de l'entreprise, proportionnellement et sans distinction entre les dettes exigibles et les dettes non exigibles, sous déduction de l'escompte pour celles-ci.

Il pourra cependant, sous sa garantie personnelle, payer d'abord les créances exigibles si l'actif dépasse notablement le passif ou si les créances à terme ont une garantie suffisante et sauf le droit des créanciers de recourir aux tribunaux.

Le liquidateur est responsable, tant envers les tiers qu'envers le propriétaire, de l'exécution de son mandat et des fautes commises dans sa gestion.

Art. 31

Le commissaire fait un rapport lors de la clôture de la liquidation. Ce rapport contient l'indication de l'endroit où les livres et documents de l'entreprise sont déposés et conservés pendant cinq ans au moins ainsi que l'indication des mesures prises en vue de la consignation des sommes et valeurs revenant aux créanciers et dont la remise n'a pu leur être faite.

Le rapport du commissaire est déposé et publié conformément à l'article 7.

Art. 32

L'entreprise est dissoute de plein droit et sans liquidation en cas d'apport ou de cession de tout son patrimoine à une personne morale lorsque son propriétaire n'a pas poursuivi préalablement la procédure de dissolution volontaire conformément aux articles 28, premier alinéa, 29, 30 et 31.

Dans ce cas, le propriétaire demeure personnellement tenu de tous les engagements contractés par l'entreprise avant le transfert de son patrimoine.

Art. 33

L'entreprise peut cependant, selon les modalités suivantes, se transformer en société de personnes à responsabilité limitée, sans changement dans sa personnalité, laquelle subsiste sous sa nouvelle forme :

1^o la transformation fait l'objet d'un acte authentique. Celui-ci indique la division du capital en parts ayant chacune une valeur nominale qui ne peut être inférieure à 1 000 F et constate la cession par le propriétaire de l'entreprise de toutes les parts ou d'une partie de celles-ci aux futurs associés de la société;

2° een verslag van de commissaris, met samenvatting van de toestand van het actief en het passief van de vennootschap en niet vroeger dan één maand vóór de datum van de omzetting opgesteld, wordt aan de authentieke akte toegevoegd;

3° de akte tot omzetting, het verslag van de commissaris en de statuten van de vennootschap worden overeenkomstig artikel 170 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, neergelegd en bekendgemaakt.

De vroegere eigenaar van de onderneming blijft persoonlijk en hoofdelijk met de vennootschap gehouden voor alle verbintenissen die de onderneming aangaan vóór de omvorming aan derden tegenstelbaar was wanneer, op het ogenblik van de omzetting, het kapitaal minder bedraagt dan 1 000 000 F.

Art. 34

Bij overlijden van de eigenaar van de onderneming staat het aan de erfgenamen, aan de algemene legatarissen en aan de legatarissen onder algemene titel van de overledene, zich in de kortst mogelijke termijn tot de voorzitter van de rechtbank van koophandel, rechtsprekend in kortgeding, te wenden, zodat deze overeenkomstig artikel 35 kan beschikken op straffe dat zij persoonlijk en hoofdelijk gehouden zijn voor alle verbintenissen van de onderneming. Ook iedere belanghebbende derde kan zich tot de voorzitter van de rechtbank van koophandel wenden.

Bij gemis aan overeenstemming onder de partijen, vastgesteld bij beschikking overeenkomstig artikel 35, eerste lid, 4°, impliceert de neerlegging van het verzoekschrift aanvaarding noch weigering van de nalatenschap door de erfgenamen of de legatarissen.

Art. 35

De beschikking stelt, naar gelang van het geval, vast :

1° dat de partijen het eens zijn met de overname der onderneming door een natuurlijke persoon, erfgenaam, legataris of derde;

2° dat de partijen het eens zijn over de omzetting van de onderneming in een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid;

3° dat de partijen het eens zijn over de ontbinding van de onderneming. In dat geval wordt de bij de artikelen 28 tot 31 voorgeschreven vereffeningsprocedure ingeleid. De beschikking die de ontbinding vaststelt, kan één der partijen als vereffenaar aanwijzen;

4° dat de partijen het niets eens zijn. In dit geval wijst de voorzitter een voorlopig beheerder aan voor een éénmaal hernieuwbare termijn van zes maanden; hij bepaalt zijn bevoegdheden. Bij gebreke aan overeenkomst, bekrachtigd door een beschikking tijdens deze termijn, en als de hernieuwing van het mandaat van de beheerder om geldige redenen niet werd gevraagd, spreekt de voorzitter de ontbinding van de onderneming uit en wordt de vereffeningsprocedure, in toepassing der artikelen 28 tot 31, ingeleid.

In de onder 1° bedoelde veronderstelling, moet de persoon die de onderneming overneemt deze overname binnen de maand na de beschikking doen vaststellen in een authentieke akte, waaraan een verslag van de commissaris, met samenvatting van de toestand van actief en passief van de onderneming, dat niet vroeger dan één maand vóór de omzetting is opgesteld, wordt toegevoegd. De authentieke akte en het verslag worden overeenkomstig artikel 7 neergelegd en bekendgemaakt.

2° un rapport du commissaire, résumant la situation active et passive de l'entreprise, établi à une date ne remontant pas à plus d'un mois avant la date de transformation, est joint à l'acte authentique;

3° l'acte de transformation, le rapport du commissaire et les statuts de la société sont déposés et publiés conformément à l'article 170 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales.

L'ancien propriétaire de l'entreprise demeure personnellement tenu, solidairement avec la société, de tous les engagements contractés par l'entreprise avant l'opposabilité de sa transformation aux tiers lorsque, au moment de cette transformation, le montant du capital est inférieur à 1 000 000 de F.

Art. 34

En cas de décès du propriétaire de l'entreprise, il appartient aux héritiers et aux légataires universels et à titre universel du de cujus de saisir, dans le plus bref délai, le président du tribunal de commerce, statuant en référé, afin d'obtenir l'ordonnance prévue en l'article 35, à peine d'être tenus personnellement et solidairement de tous les engagements de l'entreprise. Tout tiers intéressé peut également saisir le président du tribunal de commerce dans le même but.

S'il y a absence d'accord des parties constatée par ordonnance conformément à l'article 35, premier alinéa, 4°, le dépôt de la requête n'implique pas acceptation ou refus de la succession pour les héritiers et les légataires.

Art. 35

L'ordonnance constate selon le cas :

1° l'accord des parties pour la reprise de l'entreprise par une personne physique, héritier, légataire ou tiers;

2° l'accord des parties pour la transformation de l'entreprise en société de personnes à responsabilité limitée;

3° l'accord des parties pour la dissolution de l'entreprise. Dans ce cas, la procédure de liquidation est poursuivie conformément aux articles 28 à 31. L'ordonnance constatant la dissolution peut désigner une des parties comme liquidateur;

4° l'absence d'accord des parties. Dans ce cas, le président désigne un administrateur provisoire dont il détermine les pouvoirs, pour une durée de six mois, renouvelable une fois. A défaut d'accord des parties entériné par ordonnance durant ce délai, et si le renouvellement du mandat de l'administrateur pour justes motifs n'a pas été demandé, le président prononce la dissolution de l'entreprise et la procédure de liquidation est poursuivie conformément aux articles 28 à 31.

Dans l'hypothèse visée au 1°, la personne qui reprend l'entreprise doit, dans le mois de l'ordonnance, faire constater cette reprise dans un acte authentique auquel est joint un rapport du commissaire, résumant la situation active et passive de l'entreprise, établi à une date ne remontant pas à plus d'un mois. L'acte authentique et le rapport sont déposés et publiés conformément à l'article 7.

In de onder 2^o bedoelde veronderstelling moeten de toekomstige vennoten van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, binnen een maand na de beschikking, de omzetting doen vaststellen in een authentieke akte, waaraan een verslag van de commissaris, met samenvatting van de toestand van actief en passief van de onderneming, dat niet vroeger dan één maand vóór de omvorming is opgesteld, wordt toegevoegd. De authentieke akte geeft de verdeling van het kapitaal in aandelen aan waarvan de nominale waarde niet minder mag zijn dan 1 000 F. De authentieke akte, het verslag van de commissaris en de statuten van de vennootschap worden, overeenkomstig artikel 170 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, neergelegd en bekendgemaakt.

Bij niet-naleving van de termijn, voorgeschreven in de twee voorgaande leden, zijn de persoon of de personen die de onderneming overnemen, persoonlijk, en in voorkomend geval hoofdelijk, gehouden voor alle verbintenissen van de onderneming, aangegaan vóór de tegenstelbaarheid aan derden van de overname of de omzetting.

In de onder 3^o en 4^o bedoelde gevallen wordt de beschikking overeenkomstig artikel 7 neergelegd en bekend gemaakt.

Art. 36

Elke erfgenaam in de rechte linie, evenals de overlevende, niet wettelijk of van tafel en bed gescheiden echtgenoot, kan persoonlijk de onderneming overnemen, na schatting door een deskundige, die te dien einde door de partijen of, bij gebrek aan overeenstemming, door de voorzitter van de rechtbank van koophandel wordt aangewezen.

Wanneer verschillende belanghebbenden van dit recht willen gebruik maken, dient de voorkeur bij voorrang in de volgende rangorde te worden verleend :

1^o aan hem die door de overleden eigenaar is aangewezen;

2^o aan hem die, tot aan de dood van de eigenaar, regelmatig en bestendig met hem samenwerkte in de onderneming.

Als verscheidene belanghebbenden regelmatig het voordeel van 2^o opeisen wordt de onderneming in een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid omgezet, volgens de regels voorgeschreven bij artikel 35, derde lid. Behoudens andersluidende overeenkomst of testamentaire beschikking, wordt het kapitaal in gelijke delen onder de belanghebbenden verdeeld.

Art. 37

Wanneer bij het overlijden van de eigenaar alle erfgenamen en legatarissen onbekwaam zijn, staat het aan de commissaris der onderneming zich tot de voorzitter van de rechtbank van koophandel, rechtsprekend in kortgeding, te wenden. Dit recht komt ook toe aan elke derde belanghebbende.

De beschikking wijst een voorlopig beheerder aan voor een éénmaal hernieuwbare termijn van zes maanden. Zij wordt overeenkomstig artikel 7 neergelegd en bekendgemaakt.

Bij afloop van deze termijn en als de hernieuwing van de beheerder om geldige redenen niet werd gevraagd, spreekt de voorzitter de ontbinding van de onderneming uit en wordt de bij de artikelen 28 tot 31 voorgeschreven vereffeningsprocedure ingeleid.

Tijdens deze termijn staat het aan de wettelijke vertegenwoordigers van de onbekwamen overeenkomstig de artikelen

Dans l'hypothèse visée au 2^o, les futurs associés de la société de personne à responsabilité limitée doivent, dans le mois de l'ordonnance, faire constater la transformation dans un acte authentique auquel est joint un rapport du commissaire, résumant la situation active et passive de l'entreprise, établi à une date ne remontant pas à plus d'un mois. L'acte authentique indique la division du capital en parts ayant chacune une valeur nominale qui ne peut être inférieure à 1 000 F. L'acte authentique, le rapport du commissaire et les statuts de la société sont déposés et publiés conformément à l'article 170 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales.

En cas de non-respect du délai prévu dans les deux alinéas qui précèdent, la ou les personnes qui reprennent l'entreprise sont tenues personnellement et, le cas échéant, solidairement, de tous les engagements de l'entreprise antérieurs à l'opposabilité aux tiers de la reprise ou de la transformation.

Dans les hypothèses visées au 3^o et au 4^o, l'ordonnance est déposée et publiée conformément à l'article 7.

Art. 36

Chacun des héritiers en ligne directe et le conjoint survivant non divorcé ni séparé de corps a la faculté de reprendre personnellement l'entreprise sur estimation d'un expert désigné à cette fin par les parties ou, à défaut d'accord, par le président du tribunal de commerce.

Lorsque plusieurs intéressés veulent user de ce droit, la préférence revient par priorité et dans l'ordre :

1^o à celui que le de cujus a désigné;

2^o à celui qui, jusqu'au décès du propriétaire, collaborait d'une façon régulière et durable à l'entreprise.

Si plusieurs intéressés revendiquent légitimement le bénéfice du 2^o, l'entreprise se transforme en société de personnes à responsabilité limitée selon les modalités de l'article 35, troisième alinéa. Sauf convention contraire ou clause testamentaire contraire, la division du capital s'opère par parts égales entre les intéressés.

Art. 37

Lorsqu'au décès du propriétaire tous les héritiers et légataires sont des incapables, il appartient au commissaire de l'entreprise dès qu'il a connaissance du décès de saisir le président du tribunal de commerce statuant en référé. Ce droit appartient également à tout tiers intéressé.

L'ordonnance désigne un administrateur provisoire pour une durée de six mois, renouvelable une fois. Elle est déposée et publiée conformément à l'article 7.

A l'expiration de ce délai et si le renouvellement de l'administrateur n'a pas été demandé pour juste motif, le président prononce la dissolution de l'entreprise et la procédure de liquidation est poursuivie conformément aux articles 28 à 31.

Durant ce délai, il appartient aux représentants légaux des incapables en application des articles 35 et 36 de s'ac-

35 en 36 tot een overeenstemming te komen over de overname, de ontbinding of de omzetting van de onderneming, met censluidend advies van de familierraad.

Art. 38

Verjaren na verloop van vijf jaar :

1° alle vorderingen tegen een onderneming of haar eigenaar in toepassing van de artikelen 13 en 14, te rekenen vanaf de bedrieglijke handelingen of, als deze met bedrog werden verborgen, vanaf de ontdekking van die handelingen;

2° alle vorderingen wegens tekortkomingen in het beheer, tegen de eigenaar van een onderneming, te rekenen vanaf deze tekortkomingen of, als deze met bedrog werden verborgen, vanaf de ontdekking van deze tekortkomingen;

3° alle vorderingen tegen de vereffenaar, in deze hoedanigheid, en tegen de commissaris voor alle tekortkomingen begaan in de uitoefening van hun mandaat en te rekenen vanaf de bekendmaking, voorgeschreven bij artikel 31, 2° lid;

4° alle vorderingen tegen de commissaris voor tekortkomingen begaan bij de uitoefening van zijn opdracht, te rekenen van de datum van beëindiging van zijn functie af.

Art. 39

Worden gestraft met een geldboete van 50 tot 10 000 F :

1° zij die de bij de artikelen 4, 11 en 29, 2° lid, voorgeschreven vermeldingen verzuimden;

2° de vennoten van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid en de eigenaar van de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid die geen commissaris of bedrijfsrevisor aanwijzen, zoals voorgeschreven bij de artikelen 3, 2°, 16 en 25;

3° de eigenaar van de onderneming die de jaarrekeningen en het verslag van de commissaris niet overeenkomstig artikel 23 heeft neergelegd;

4° hij die de functie van commissaris uitoefent of verder blijft uitoefenen met overtreding van de bepalingen van artikel 18, eerste tot derde lid;

5° hij die een bezoldigde functie aanvaardt met overtreding van artikel 18, vierde lid.

Art. 40

Wordt gestraft met een gevangenisstraf van één maand tot één jaar en met een geldboete van 50 tot 10 000 F, of met één van beide straffen alleen :

1° de eigenaar die met bedrieglijk oogmerk onjuiste gegevens heeft verstrekt voor het opstellen van de bij artikel 3 voorgeschreven akten;

2° de eigenaar die met bedrieglijk oogmerk de bepalingen van de artikelen 20 en 21 niet heeft nageleefd;

3° de eigenaar die het kapitaal heeft verminderd zonder de bepalingen van artikel 26 na te leven.

Art. 41

Met opsluiting en met een geldboete van 26 tot 2 000 F wordt gestraft hij die met bedrieglijk voornemen of met het oogmerk te schaden valsheid heeft gepleegd in de inventaris en de jaarrekeningen van de onderneming, door valse handtekeningen, namaking of vervalsing van

corder sur la reprise, sur la dissolution ou sur la transformation de l'entreprise, sur l'avis conforme du conseil de famille.

Art. 38

Sont prescrites par cinq ans :

1° toutes actions contre une entreprise ou le propriétaire de celle-ci, en application des articles 13 et 14, à partir de la commission des actes frauduleux ou, s'ils ont été celés par dol, à partir de la découverte de la commission de ces actes;

2° toutes actions contre le propriétaire d'une entreprise pour fautes dans sa gestion, à partir de la commission de ces fautes ou, si elles ont été celées par dol, à partir de la découverte de ces fautes;

3° toutes actions contre le liquidateur, en cette qualité, pour fautes commises dans l'exécution de son mandat, à partir de la publication prescrite par l'article 31, deuxième alinéa;

4° toutes actions contre le commissaire pour fautes commises dans l'exécution de sa mission, à partir de la date de la cessation de ses fonctions.

Art. 39

Seront punis d'une amende de 50 F à 10 000 F :

1° celui qui n'a pas fait les énonciations reprises par les articles 4, 11 et 29, deuxième alinéa;

2° les associés de sociétés de personnes à responsabilité limitée et le propriétaire de l'entreprise personnelle à responsabilité limitée qui n'auront pas désigné un commissaire ou un réviseur d'entreprises comme il est prévu aux articles 3, 2°, 16 et 25;

3° le propriétaire qui n'aura pas déposé les comptes annuels et le rapport du commissaire conformément à l'article 23;

4° celui qui exerce les fonctions de commissaire ou continue de les exercer en contravention aux dispositions de l'article 18, alinéas 1 à 3;

5° celui qui accepte une fonction rémunérée en contravention avec l'article 18, quatrième alinéa.

Art. 40

Sera puni d'un emprisonnement d'un mois à un an et d'une amende de 50 F à 10 000 F, ou d'une de ces peines seulement :

1° toute personne qui a frauduleusement donné des indications inexactes pour l'établissement des actes prescrits par l'article 3;

2° le propriétaire qui, dans un but frauduleux, n'a pas respecté les dispositions des articles 20 et 21;

3° le propriétaire qui aura diminué le capital sans respecter les dispositions de l'article 26.

Art. 41

Sera puni de la réclusion et d'une amende de 26 F à 2 000 F, celui qui aura commis un faux, avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, dans l'inventaire et les comptes annuels d'une entreprise, que ce soit par fausses signatures, par contrefaçon ou altération d'écritures.

geschriften of van handtekeningen, door het verzinnen van overeenkomsten, bepalingen, verplichtingen of ontlastingen of door het naderhand opnemen daarvan in de jaarrekeningen, of door toevoeging of vervalsing van bepalingen, verklaringen of feiten, waarvan de vermelding of vaststelling doel van deze akte is.

Art. 42

Wie gebruik maakt van deze vervalste akten wordt gestraft alsof hijzelf de dader van de vervalsing was.

Art. 43

Boek I van het Strafwetboek, met uitzondering van hoofdstuk VII en van artikel 85, is van toepassing op de misdrijven, omschreven bij de voorgaande bepalingen.

Art. 44

In de wet van 17 juli 1975 betreffende de boekhouding en de jaarrekeningen van de ondernemingen worden volgende wijzigingen aangebracht :

1° in artikel 1, eerste lid, worden de woorden « de persoonlijke ondernemingen met beperkte aansprakelijkheid » ingevoegd na de woorden « natuurlijke personen die handelaar zijn »;

2° in artikel 5, eerste lid, worden de woorden « of de persoonlijke ondernemingen met beperkte aansprakelijkheid » ingevoegd na de woorden « natuurlijke personen »;

3° in artikel 17, eerste lid, worden de woorden « evenals de eigenaars van persoonlijke ondernemingen met beperkte aansprakelijkheid » ingevoegd na het woord « bestuurders »;

4° in het tweede lid van hetzelfde artikel worden de woorden « evenals de eigenaars van de persoonlijke ondernemingen met beperkte aansprakelijkheid » ingevoegd na de woorden « zaakvoerders van vennootschappen »;

5° in het vijfde lid van hetzelfde artikel worden de woorden « of tegen hun eigenaar, wanneer het gaat om een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid » ingevoegd na het woord « procuratiehouders ».

Art. 45

Artikel 177, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen wordt aangevuld als volgt :

« hetzij documenten die hem werden overgezonden in toepassing van artikel 23, derde lid, van de wet houdende oprichting van de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid. »

Art. 46

Artikel 46 van het koninklijk besluit van 4 maart 1965 tot uitvoering van het Wetboek der Inkomstenbelastingen, wordt aangevuld met de volgende bepaling :

« Het voorgaande lid is niet van toepassing op de omzetting van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid in een persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid. Wanneer het om dergelijke omzetting gaat, wordt de keuze onherroepelijk voor de ganse duur van de persoonlijke onderneming met beperkte aansprakelijkheid. »

tures ou de signatures, par fabrication de conventions, dispositions, obligations ou décharges ou par leur insertion après coup dans les comptes annuels, ou par addition ou altération de clauses, de déclarations ou de faits que ces actes ont pour objet de recevoir ou de constater.

Art. 42

Celui qui aura fait usage de ces actes faux sera puni comme s'il était l'auteur du faux.

Art. 43

Le Livre I du Code pénal, sans exception du chapitre VII et de l'article 85, sera appliqué aux infractions prévues dans les dispositions qui précèdent.

Art. 44

Dans la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité et aux comptes annuels des entreprises sont apportées les modifications suivantes :

1° dans le premier alinéa de l'article 1^{er}, les mots « les entreprises personnelles à responsabilité limitée » sont insérés après les mots « les personnes physiques ayant qualité de commerçant »;

2° dans le premier alinéa de l'article 5, les mots « ou les entreprises personnelles à responsabilité limitée » sont insérés après les mots « sociétés en nom collectif ou en commandite simple ».

3° dans le premier alinéa de l'article 17, les mots « ainsi que les propriétaires d'entreprises personnelles à responsabilité limitée » sont insérés après les mots « fondés de pouvoirs de personnes morales »;

4° dans le deuxième alinéa de ce même article, les mots « ainsi que les propriétaires d'entreprises personnelles à responsabilité limitée » sont insérés après les mots « fondés de pouvoirs de sociétés »;

5° dans le cinquième alinéa de ce même article, les mots « ou contre leurs propriétaires lorsqu'il s'agit d'une entreprise personnelle à responsabilité limitée » sont insérés in fine.

Art. 45

L'article 177^{bis}, premier alinéa, des lois coordonnées sur les sociétés commerciales est complété par les mots suivants :

« soit des documents qui lui ont été transmis en application de l'article 23, troisième alinéa, de la loi portant création de l'entreprise personnelle à responsabilité limitée. »

Art. 46

L'article 64 de l'arrêté royal d'exécution du Code des impôts sur les revenus du 4 mars 1965 est complété par un deuxième alinéa, libellé comme suit :

« L'alinéa qui précède n'est pas applicable à la transformation d'une société de personnes à responsabilité limitée en une entreprise personnelle à responsabilité limitée. Lorsqu'il s'agit d'une telle transformation, le régime de l'option demeure irrévocable pendant toute l'existence de l'entreprise personnelle à responsabilité limitée. »

Art. 47

De Koning is belast met de coördinatie van de bepalingen van afdeling 11 van het Wetboek der registratie, hypotheek- en griffierechten, bevattende de artikelen 115 tot 130, met de bepalingen van deze wet, ten einde toepassing ervan mogelijk te maken op de persoonlijke ondernemingen met beperkte aansprakelijkheid.

Art. 48

De Koning is belast met de coördinatie van de bepalingen van onderafdeling 2 uit afdeling 5 van Titel III van het Wetboek der Inkomstenbelastingen, bevattende de artikelen 118 tot 125, met de bepalingen van deze wet, ten einde toepassing ervan mogelijk te maken op de persoonlijke ondernemingen met beperkte aansprakelijkheid.

Art. 49

Deze wet treedt in werking de eerste dag van de zesde maand volgend op haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

28 juni 1979.

Art. 47

Le Roi est chargé de mettre en concordance les dispositions de la section 11 du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe contenant les articles 115 à 130, avec les dispositions de la présente loi en vue d'en permettre l'application aux entreprises personnelles à responsabilité limitée.

Art. 48

Le Roi est chargé de mettre en concordance les dispositions de la sous-section 2 de la section 5 du Titre III du Code des impôts sur les revenus contenant les articles 118 à 125 avec les dispositions de la présente loi, en vue d'en permettre l'application aux entreprises personnelles à responsabilité limitée.

Art. 49

La présente loi entre en vigueur le premier jour du sixième mois qui suit celui de sa publication au *Moniteur belge*.

28 juin 1979.

W. DE CLERCQ
J. GOL
A. DAMSEAUX
G. MUNDELEER
H. DE CROO
Louis OLIVIER
F. VERBERCKMOES
L. DE GREVE
